

SZÁVOSZT ALPHONS

Budapest, Arany János-utca 11. sz. a.
Legjobb gazdasági és kerti magvak.

4691

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.
Harmonikáról, mechanikai hangszerekről, zongoráról külön-külön képes árjegyzék kéréndő.
Javítások pontosan eszközöltetnek.

Sternberg Armin és Testvére
hangszer-lyar
Budapest, kerepesi út 36. sz.

goráról külön-külön képes árjegyzék kéréndő.
Javítások pontosan eszközöltetnek.

50 év óta sikerrel használta tik!

Szeplőket és májfoltokat, valamint
az összes
bőrtisztalanságokat
eltávolít biztosan az

Eszéki Spitzer Kenőcs
és az
eszéki Salvator szappan

Valódi minőségben csak a

DIENES J. C.-féle
gyógyszertárban

Eszéken, felsőváros.

- 1 tégely Spitzer kenőcs ..... 35 kr.
- 1 üveg „ mosdóvíz ..... 40 kr.
- 1 darab Salvator szappan ..... 50 kr.
- 1 doboz Lyoni rizspor 3 színben 50 kr. és 1 frt.

Figyelmeztetés. Csak akkor valódi, ha fenti
törvényileg beiktatott védjeggyel el van látva
és kértetik a t. ez. közönség csakis Dienes-féle
eszéki kenőt és szappant kérni és elfogadni.

Főraktár Budapesten:
TÖRÖK JÓZSEF úrnál
Király-utca 12.

Csúz, köszvény, tagszagattás, fejtájás,
csipőfájdalom, hátfájdalom stb. ellen leg-
jobb bedörzsölés a Richter-féle

Horgony-Pain-Expeller.

Több mint 20 év óta a legtöbb családban ismeretes mint fájdalom-nyhító szer és majdnem minden gyógyszerárban kapható 40 kr. és 70 kr.-ért. Minthogy utánzások léteznek, ennél fogva mindig határozottan „Horgony-Pain-Expeller“ kérendő.

KWIZDA FER. JÁNOS,

osztr. csász. és kir. és román kir. udv. szállító, kerületi gyógyszerész Kornenburgban, Bécs mellett.

Évek hosszú során át jónak bizonyult, fájdalom csillapító házi szer, a köszvény, osz- és idegbajoknál

Kéretik a védjegyre ügyelni a határozottan
KWIZDA-féle köszvény-folyadékot kérni. — Kapható valamennyi gyógyszerárban. — Főraktárhelyiség Magyarország részére: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerésznél Budapesten, király-utca 12. sz.

Legjobb és Leghíresebb
Pipere Hőlgypor

La VELOUTINE
Különösen Részpor
Bismutált Vegytíve
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

VÉGHLESI

VERA FORRAS
Hazánk legtisztább, legolcsóbb és legjobb szén-savdús, égvényes savanyuvize, Véghles-Szalattán, Zólyomn. mindig friss töltésben kapható a budapesti főraktárban: **Erszébet-körút 56. szám alatt,** továbbá fűszerüzletekben és vendéglőkben! Telefon összeköttetés. Számos raktár a vidéken.

REGEDEI
TISZTA ALKALIKUS SAVANYU-VIZ
legjobb asztali és üdítő ital

Kipróbált gyógyszer köhögés, torokbetegségek, gyomor- és hólyaghurutnál.

Főraktár: Budapesten, Lipót-körút 21/a.

Részletfizetés

mellett a legelőcsébb kiszolgálással ajánlati legjobb hírből álló áruház helyben lakó feleknek mindennemű női és férfi ruhákat 4721 készen vagy rendelre saját műhelyben mérték szerint készíttve, továbbá mindennemű szövetek, szőnyegek, függönyök, ág- és asztalterítők, vásznak, chifonok és más hasonló anyagokat a legújabb változatokban. E bevásárlási mód különösen ajánlati, mert rendszeres beosztás mellett kényelmessé teszi az iránybani szükségletek fűződését.
Deutsch Sándor Király-utca 26. szám. Telefon 94.

Kinek van szeplője?

vagy bármilyen folt, vagy pattanás az arcán? Az teljes biztonsággal fordulhat annak eltüntetésére végett a világhíra **Seraül arczenkőcsöz,** mely nemcsak eltávolít mindenféle bőrtisztalanságot, hanem az **arczobort vakító fehérré, tisztává és üdövé teszi.** — 1 tégely ára 70 kr. — Postán franko küldve 1 frt 5 kr. — Szappan hozzá 1 drb 30 kr. Ugyanott kapható: **Vasas chinabor,** gyengésg ellen. **Pepsinbor,** rossz emésztés esetén. 1 üveg ára: 1 frt 20. 5 üveg franko küldve 6 frt o. é. 4714
Rozsnyay Máttyás gyógyszerész, Aradon.

Dr. Lengiel Fr.-féle nyirfabalzsam.
Kir. szab. Svédhonra. 4726

Már magában véve azon püvényi nedv, a mely a nyirfából kifolyik, ha annak törzset megfúrjuk, emberemlékezet óta mint a legkínosabb szeplő szer volt ismeretes, ha azonban ezen nedv a fel-találó utasításai szerint, balzsamok alakjává át, csak akkor nyer igazán csodálatos hatást. **Ha este megkenjük vele az arcot vagy más bőrrészeket, akkor mánap csaknem észrevehetően piheltyek válnak le a bőrről, a mely ezáltal fehérré és gyöngédű válik.** Ezen balzsam kisimítja az arcot a ráncokat és himlőhelyeket, ifjú arczsinat, a bőrnek fehérséget, gyöngédűséget és üdőséget kölcsönöz; a leg-cövőbb idő alatt eltávolítja a szeplőt, májfoltot, anyajegyeket, orverességet, bőrakat a s bőr minden más egyéb tisztalanságait. Ára egy korsónak, használati utasítással együtt, 1 frt 50 kr.
Dr. Lengiel orvosi BENZOE-SZAPPANA a legalkalmasabb bőrpóroló szappan, mely a bőrt gyöngédű és finomná teszi s hivatta van a nyirbalzsam hatását előmozdítani. Ára 60 kr. Kapható minden jobb gyógyszerárban.
Főraktár: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész, Budapest, király-utca 12. — Aradon: Ring S. gyógyszerésznél.

VASÁRNAPI UJSÁG

18. SZÁM. 1892.

BUDAPEST, MÁJUS 1.

XXXIX. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.— Külföldi előfizetőknek a postai költség meghatározott viteldj a csatolandó. POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt fél évre 6.— Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK fél évre 4.—

FIRCZÁK GYULA,
MUNKÁCSI GÖRÖG SZERTARTÁSU KATHOLIKUS PÜSPÖK.

PÜSPÖKSZENTELÉS volt Eperjesen folyó április hó 10-én; e napon szentelte föl ugyanis dr. Vályi János eperjesi püspök, Pável Mihály nagyváradi és Meszlényi Gyula szatmári püspökök segédlete mellett, Firczak Gyulát, a király által még a múlt év május 26-ikán kinevezett munkácsi görög szertartású katolikus püspököt. A fényes ünnepély, melylyel a szentelés Eperjesen lefolyt, ismétlődik május 1-sején Ungvár városában, hol Firczak Gyula püspöki székeének elfoglalását ünneplik.
Egy oly férfi foglalja el ezuttal az ösrégi munkácsi egyházmegye püspöki székét, kinek eddigi buzgó munkássága, széleskörű műveltsége, a tanügy, zene, irodalom és képzőművészet iránti szeretete, párosulva megnyerő modorral, kiváló biztosítékot nyújtanak, hogy magas állásában nemcsak vallásának, de a magyar nemzeti kulturális törekvéseknek is előmozdítója, számottevő munkása lesz.

az egyházmegye egyik legelőbbkelő papjának, Gerevich Jánosnak a leányát, Emiliát. 1862-ben áldozópappá szentelték. Neje nem sokára, alig 15 havi boldogházasság után, gyermektelenül elhalt. Ettől fogva minden szabad idejét papi pályájának, tanulmányainak s a tudományoknak szenteli s ösmereteit gyakori külföldi utazásai által gyarapítja. 1863 óta a szünidőket majdnem kivétel nélkül tanulmányoknak áldozza s beutazza Német-, Francia-, Angol-, Olaszországot és a Keletet, mindenütt az iskolai ügyeket és közművelődési intézeteket tevén tanulmánya tárgyává. Tökéletességi magát a német és francia nyelven, e mellett azonban kedves zongorájáról, melyen már akkor is valódi művészettel játszott, sem feledkezik meg. Mindezeknél azonban több gondot fordít tanítványaira, a szeminárium növendékeire. A tanórák alatt s azon kívül velük foglalkozik, tanítja, neveli őket és pedig a szüleiket eltanult s püspök-nagybátyjától, az 1848 után hazafiai érzelmei miatt a német kormánytól üldözést is szenvedett Popovics Baziltól öröklött hazafias szellemben. Ennek ápolása végett megalakítja a ruthén előadású szeminárium kebelében a magyar egyházi irodalmi iskolát. Tanítványai azzal bizonyították ragaszkodásukat, hogy legnagyobb része tagja lett az iskolának.

FIRCZÁK GYULA.

Működését elismeréssel fogadta Pankovics István püspök. 1872-ben címzetes kanonokká, 1875-ben a szeminárium rektorává, 1876-ban valóságos kanonokká s reá csakhamar becsületölgyi (De valle honesta) apátá nevezetett ki. S tulajdonképpen innen kezdődik egyházi s társadalmi működésének legszebb korszaka. A püspök felügyelete alatt önálló hatáskörrel felruházott rektor, a mennyire csak megengedte az egyház 6-szláv ritusa, a szeminárium-ból száműzte a szláv iskolakönyveket, s a latin nyelv mellett magyar előadásokat tartott. Az ő érdeme az, hogy ma már az egyházi rituson és a latin dogmatikán kívül az ungvári ruthén szemináriumban tisztán magyarul tanítanak s magyarul tanulnak. De ő ezzel sem volt egészen megelégedve. Mint igazi zongoraművész, kiváló előszeretettel viseltetvén a zene iránt, a papnevelő intézetben megalkotta a zenekört s tudva azt, hogy legtöbb pap elhagyták falvakban s távol a városoktól kénytelen élni, s hogy ezek a nemes szórakozás mellett a kellemest a hasznossal egyesíthessék, még abban az időben, midőn a közegészség-

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

VERNE GYULA.
CASCABEL CÆSAR.

REGÉNY.
Franciaiból HUSZÁR IMRE.
84 képpel.
Ára fűzve 2 frt 50 kr., vászonkötésben 3 frt.

ÉVA LEÁNYAI.
HÉT TÖRTÉNET.

Írta
VADNAI KÁROLY.
KIADJA A KISFALUDY-TÁRSASÁG.
Ára fűzve 1 frt 20 kr. — Díszkötésben 1 frt 60 kr.

Tartalom: Bevezetés. — Az őrangyal. — Lili comtesse. — Az asztalfók nagy titka. — A szörnyeteg. — A játékszer. — A kain-jegyek. — A «paradicsom»-ban.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

A száraz építészet elemei,
gazdák, építésszek és gazdasági tanintézetek hallgatói számára.

Irta **Mika Károly kir. mérnök.**
130 ábrával. (Falusi könyvtár 41. füzet.) Ára fűzve 50 kr.

Ezen munka nemcsak tájékozásul, hanem vezérül is szolgál az építészet és vele kapcsolatban levő iparágakra nézve, s ép e részben már rég hiányát érezte legkivált gazda közönségünk, mely legtöbb esetben egyes vállalkozók kapzsóságának volt kitéve és adózója, — ezért is örömmel eszközöljük ezen jeles szakmunkát, mely adott alkalommal kalauzul nemcsak a költségvetés előirányzatánál, hanem a célba vett építkezési anyagok haszonvéhetőségének és minőségének megbirálásánál is — hogy mennyi gond és kellemetlenség lesz ezáltal elhárítva mennyi fölösleges költség megtakarítva, azt csakis az építkező fogja tudni és méltányolni, — ezért jó lélekkel ajánljuk gazdatársaink figyelmébe.
Dr. Farkas Mihály.

EGY OROSLÁNKÖLYÖK TÖRTÉNETE.

Írta Johnston H. H., az angol földrajzi társulat tagja.

Midőn egy alkalommal Ovampóban (Dél-nyugati Afrikában), az Okalamba folyó mellett felütött sátrinkhoz visszatértünk, a kis meztelen benszülött fiú, ki fáradt lovaink előtt szaladgált, megállt és kezét felemelte.

A szük ösvény fordulójánál az Ovakele hegylánc által szegélyezett végtelen síkság terült el előttünk. A nap forró sugarai által kimerült szememmel semmit sem vettem észre, mi a fiú félelmet és nyugtalanságot jelző mozdulatát igazolta volna. Végre azonban egy sűrű bozót mellett egy nagy oroszlánt, nőstényével s két vagy három kölyköt pillantottam meg, melyek egy csoportban a meleg vörös földön heverésztek. Nehány másodperczig az érdekes képet nyugodtan nézhettem, míg horkoló lovam remegése meg nem zavart. A síkságon felénk fuvó szél miatt az oroszlánok nem szimatolhattak bennünket s ezen okból mozdulatainkat sem hallották meg. Midőn azonban lovam folytonos horkolásának neszt vették, az oroszlán alig kétszáz méternyi távolságban tőlem lábra állván, hosszú farkával oldalát csapkodta, a nőstény pedig egyik kölykét fogával a földről felkapva a sűrű felé indult, hová többi kölykei lassan baktatva követték.

Első meglepetésem multával puskám után kaptam s a mennyiben lovam nyugtalansága megengedte, az oroszlánt célba vettem. A lövés eldördülése után az oroszlán fejét rázta s ideoda támolygott, mire azonban ismét lövésre készültem, erejét összeszedve, egy utolsó támadásra szánta el magát. Lovam nyugtalansága miatt fegyveremet egyelőre le kellett tennem, de különben is a társaság többi tagjai a lövés hallatára elösisiettek. Calverley barátom arról értesülvén, hogy oroszlánra löttem, velem együtt a helyszínére indult. Onnan alig néhány száz lépésnyi távolságban csakugyan rá akadunk az oroszlánra, mely párját kiadta. Fiatal, erőteljes állat volt, melynek rövid sörénye azt mutatta, hogy a valódi kóborló oroszlánok fajához tartozik. Nagy kedvem lett volna ugyan a nőstény s ennek kölykei után indulni, de a nap már leáldozván, a sötétben az efféle kaland nagyon is veszélyes lett volna, s így mindannyian táborhelyünk felé tartottunk. Az ovampóiak rögtön

az oroszlán bőrének nyuzásához fogtak s ennek belsejéről a zsírt apró üvegdarabokkal lekaparták. A nem épen kellemetes munkában valami Muropo nevű benszülött suhancz is részt vett, kire a többiek bizonyos tisztelettel hallgattak. Muropo egy afrikai törzsfőnök fia volt s mint ilyen nem annyira időtöltésből, mint inkább pénz kedvéért csatlakozott kísérőink sorához. Ugyanis Muropo egy fiatal leányba volt szerelmes, kinek atyja Chintengo főnök a szomszéd král (falu) népe fölött uralkodott. Chintengo nem ellenezte ugyan Muropo udvarlását, de a bájos Kangobét csak oly föltétel alatt volt hajlandó oda adni, ha Muropo tíz tehenet hajt az ipa udvarába. Amde tíz tehen ár Ovampóban legalább is tíz font sterling értékű portékával érvén föl, ennyit Muropo hamarjában nem tudott előteremteni; nálunk akarta tehát az összeg nagyobb részét megkeresni. Kávé után a zebraorról felkelve, melyen eddig hevertem, az oroszlán bundájával vesződő emberekhez mentem.

— Nos, Muropo, — mondtam meglehetősen rossz kiejtéssel ovampo nyelven, — miért nem fogtad meg az oroszlánkölykök egyikét, mihelyt atyjukat lelőttem? Jól tudod, mennyire szeretnék egy ilyen kölyköt hazámba küldeni.

— Oh, uram, — felelé a néger mosolygva, — tán csak nem tartod Muropót oly erős embernek, hogy az oroszlán kölykét anyja szájából pusztá kézzel elvehesse. Hiszen még lándzsám sem volt kéznél.

— Igen, Kangobe szeretőjétől elvártam volna, hogy fegyver nélkül is megtámadja az oroszlánt, másképp soha sem jutsz feleséghez. Ha az oroszlánkölykeket egyikét megfogtad s ide hoztad

volna, ezért öt tehen árát, vagyis a kívánt hozomány felét megkaptad volna.

— Hogyan! — kiálta fel Muropo. — Igazat beszélsz, uram? Öt tehenet adnál egy kis oroszlánért?

— Mindenesetre.

— Ezt nem fogom elfelejteni, — dörmögé Muropo.

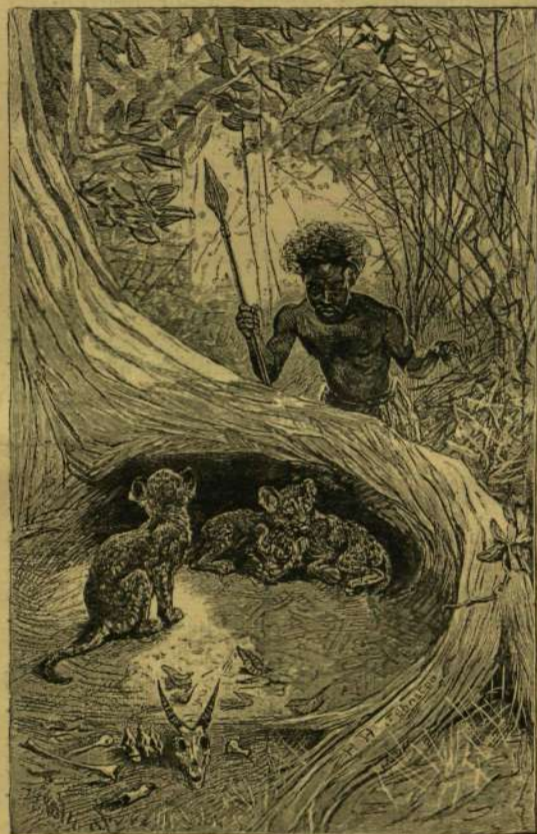
Midőn sátramhoz visszatértem, megszólított.

— Uram, — mondtá, — hát csakugyan nem tréfász, s valóban annyi pénzt adsz, a mennyiért öt tehenet vehetnék?

— Szavamat adom, s azt be is váltom.

Másnap reggel már hajnalban az Okalamba folyó felé tartottunk, hogy a vizilovakat még a legelőkön érhesük. Kísérőink mindig jó étvágyal voltak megáldva, s így egy nagy viziló húsa alig két napra való eledelt adott. Ez alkalommal kettőt ejtettünk el, s mi alatt embereink a hús feldarabolásával voltak elfoglalva, társaimmal tűzokra és gyöngytyúkokra cserkésztem. Lovaink a térdig érő jó fűben legeltek, szoval mindenütt bőség és nyugalom uralkodott.

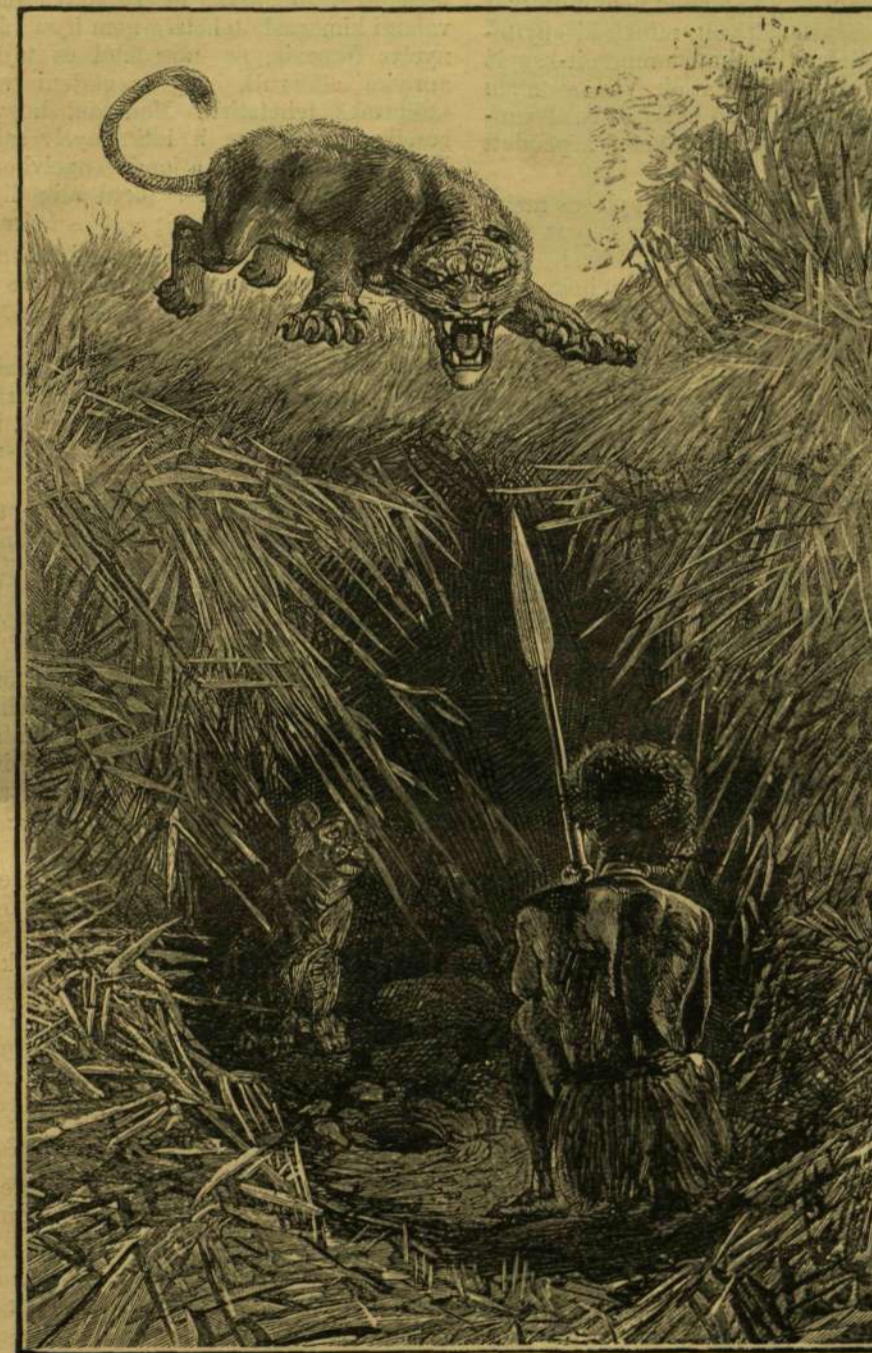
Ebéd után az oroszlán bőrét vettem szemügyre, melyet a benszülöttek a tábor szélén kipány-

Egy óriási fa tövében a gyökerek közt három oroszlánkölyköt vettem észre.

váltak. Muropót azonban sehol sem láttam. Távolléte senkinek sem tűnt fel, mivel azt hiték, hogy szeretőjéhez ment, a mint ezt máskor is tenni szokta. Midőn azonban lefekvésre készültünk, a táborban nagy mozgalom támadt s egy fekete, vad kinézésű alak valami nagy szőrös tárggyal karjaiban a hajtók, vezetőik és hordárok sorain keresztül törve sátram előtt a földre vetette magát. Muropo volt, ki egy oroszlánkölyköt hozott. A kis pára keservesen nyávogott, Muropo pedig saját testéről a megfagyott vért mosogatta. Mindenek előtt az állat összekötött lábait feloldattam, s keesketjejet adtam neki, mivel látszólag nagyon ki volt merülve. Ezalatt Muropo nagy

óvatosan kellett tennem, mivel onjeliam-on (róvid nyelvű dárda) kívül egyéb fegyverem nem volt. Leginkább azon kellett lennem, hogy én lássam meg előbb az oroszlánt, ne pedig ő engemet, mert ez esetben legfeljebb csontjaim maradtak volna egy helyen. A mint így a bokrok közt bujkálva, s meg-megállva, még a legesekélyebb neszre is figyeltem, egyszer csak valami nyávogást hallok, s ó uram! mit látok? Hát egy óriási nagy fa tövében ennek gyökerei közt három, legfeljebb két hónapos oroszlánkölyköt! Elgondolhatja, hogy nem sokáig tűnődtem, hanem az egyik kölyköt nyakánál fogva felkapva, az erdő széle felé siettem. Az átkozott kis pára nem bánta ugyan, hogy viszem, mert hiszen

Az oroszlán a gödör széléről egy szökéssel reám ugrott.

anyja is csak így módon szokta volt továbbítani, de azért egyre nyávogott, még pedig oly keservesen, mintha bőrét nyúzta volna. Az erdő szélén le kellett ülnöm, hogy egy lábamba akadást tövist kivegyek, ekkor ereimben egyszerre megfagyott a vér, mert alig néhány száz lépésnyire tőlem a nőstény oroszlánt vettem észre, mely dörmögve mindenütt nyomaimon járt. A kölyök, melynek lábait hamarjában egy darab nyersbőrrel összekötöttem, valami ugatás-féle hangot adott, mire az oroszlán lassú lépésben utánam indult. Nagyon megijedve futásnak eredtem. Egy ovampói ember gyorsabban tud szaladni, mint az oroszlán, de az átkozott kölyköt kívül még lándzsámat is kellett vinnem. Mindenekelőtt egy nagy követ hajtottam az oroszlánra, mire megfordult s azt megszaglásza.

— Jól tudod, uram, hogy tegnap este öt tehen árát ígérted, ha egy oroszlán kölykét elhoznam. Egész éjjel ezen törtem a fejemet.

— Ha én annak az oroszlánnak kölykét megtalálom, melyet a fehér ember a minap meglőtt, ezért Kangobe árának felét megkapom, a másik felét majd csak megkeríteném. Másnap reggel tehát az Ongaye erdő szélére mentem, hol az oroszlánokat tegnap láttuk. A nőstény oroszlán nyomait hamar megtaláltam s miután a nyomok az erdőből ki és ismét oda visszavezettek, bizonyosra vehettem, hogy a nőstény kölykei számára eledelt keresett. Nem maradt egyéb hátra, mint a csapáson járni. Ezt nagyon lassan és

Egy kis időt nyertem ugyan, de miután a kölyök száját be nem tömhettem, az folyton nyávogott és ugatott, mi az anyját még jobban felbőszítette. Tüskön-bokron át futottam s némelykor oly ugrásokat tettem, melyeket még az oroszlán sem tudott utánozni, de végre elfáradtam. Már a kölyköt akartam eldöbni, hogy életemet megmentsem, midőn futás közben egy fűvel betakart mély gödörbe estem. Azon Oksrévé-k, galyak és rózsével betakart verem, egyike volt, melyeket elefántok és orrszarvuak számára ásunk. A gödör fenekén egy nagy és hegyes élő dárda volt megerősítve. Szerencsémre e mellé estem, mert különben elefánt helyett engemet ütött volna keresztül. Mielőtt a belefordulás után kissé magamhoz tértem, a kölyköt a gödör oldalába szoritottam s a leásott dárdát két kezemmel megfogva, arra határoztam el magamat, hogy esetleg ezzel fogadom az oroszlánt. Nehány percz múlva a fenevad már a gödör szélén jelent meg, s miután meglátott, egy szökéssel reám ugrott. Mi történt azután, nem tudom, mert a lökés oly erős volt, hogy elájultam. Mire felébredtem, délutánra járt az idő. Az oroszlán mellettem döglötten hevert, a vasdárda átjárta a testét, a kölyök pedig anyja vérért nyaldosta. Magam is csupa vér voltam, mert az oroszlán az ugrás után egyik karmával vállamról a húst lerántotta. Fel akartam kelni, de minden forgott körülöttem s ismét eldőlttem. Este-felé, midőn a levegő hűvösebb lett, valahogyan kimásztam a gödörből s a párát nyakamba véve nagy nehezen ide vándoroltam. Barátim selemet bekötözték. Most mindent tudsz, uram, engedd meg, hogy elmesélsek, aludni akarok...

Muropo némesak az öt tehen árát kapta meg, hanem azon kívül Calverley még a hátralévő öt tehenet is megvette számára, oly kikötéssel, hogy lakodalmán jelen lehessünk. Így aztán nem sokára Chintengo városában nagy dolgok történtek. Muropo vörös földdel és ürizsiral jól bekenten, hátán a megölt oroszlán bőrével, beszámolt a tíz tehenről, mire az örömapa kezéből kövér kis menyasszonyát átvette. A benszülöttek egész éjjel ittak és táncoltak. Sült marhahúsban és tengeriből készült sörben hiány nem lévén, az egész társaság a lehető legjobb hangulatban volt. A boldog völegényt alaposan berugva találtam s úgy tetszett, mintha ezért a bájos menyasszonyt kissé nehezelt volna.

Az oroszlánkölyköt Mossamedesbe, onnan pedig Angliába vittük. Utóbb, midőn megnőtt s vad kezdett lenni, a londoni állatkertbe küldtük, hol most, mint teljesen kifejlett afrikai példányt, sokan csudálják.

Mire megnőtt s vadabb kezdett lenni, az állatkertnek ajándékoztuk.

EGY FRANCZIA VÁRMEGYE.

Páris, 1892. ápril.

Nem azokból való, melyeket az Alpések vagy a Pyrenék örökös hófödte csúcsai fesznek nevezetessé; sem azokból, melyek az Océán vagy a Földközi-tenger partján nyáron a meleg, télen a hideg ellen szolgálnak az üdülési kívánok számára menedékhelyül; de nem még az ipartelepeikről, terményeikről, állattenyésztésükről híreseket közlök sem. Leírásunk tárgya egy oly szelvény *département*, mely elég szerencsés, hogy történettel alig bírjon, s hogy szóba csak vajmi ritkán hozassék.

Ezt természetesen leginkább földrajzi fekvésének köszönheti. *Indre*-megye ugyanis Franciaországban körülbelül középen van, távol a határoktól, a tengertől, hová ellenség nem jött a tizenegyedik század óta, hol a vallásháborúk idejében, — több mint háromszáz éve, — hangzott el a legutolsó emberölő puska lövés.

Földje azonban mégis bir a tisztelgetet gerjesztő tulajdonok mindegyikével. *Dolmen*-je és *menhir*-jei, az ősi kelta civilizáció és vallás e kezdetlegességében egyszerű és megkapó maradványai, kézzel foghatólag bizonyítják, hogy itt már az idők homályába vesző korszakokban állandó, tevékeny lakosság élt; a rómaiak galliai uralkodásának nyomaira pedig nem csak a *castrum*-ok, utak, villák, színházak romjaiban bukkanhatni, de egyes községek mai neve is határozottan latin eredetűre való. Így származik *Argentona* a legionáriusok *Argentomagis*-ából, *Le Blanc* (a XIV-ik században *Oublanc, dou Blanc*) *Oblincum*-ból.

A népvándorlásokra a megyében található két *tumulus* emlékeztet. Hogy jártak-e itt a mi őseink a vezérek alatt? határozottan nem tudhatni. Annyi azonban bizonyos, hogy a megye székhelye *Chateauron* (összevonás *Château-Raoul*—*Raoul*-várból) a X-ik században épült, aztán, hogy Nemes-Ebbs déli herceg a Loire-ig visszautazt volna az éjszakról—*Orleans* felől — betörő jövevényeket (930 körül). Miután pedig a magyarok legsikerültebb expedíciói éppen erre a korra esnek, *Orleans*ig pedig tudvalevőleg eljutottak, igen hihető, hogy a jövevények alatt őket kell értenünk.

A déli hercegek *Chateauron*-t a hozzátartozó részeket, melyek főként Normandiával, 1176-ig bírták; ekkor halt meg VI. Raoul herceg a szent-földre menetele közben, egy leányt hagyván maga után, kit az angol király rögtön pártfogásába vett, s kinek Oroszlánszívű Rikárd egy Chauvigny nevű béna lovagját adta férjül. A tőlük származó nemzedékek 300 évig voltak urai a híres várnak, mely 1502-ben, kihalván a férfiág, két részre oszlatott, majd 1612-ben vétel útján a *Condé*-család tulajdona lőn.

Ma már alig van csak híre a hajdan tekintélyes erősségeknek. Maga a *Chateauron* ugyan még fennáll, gyökeresen modernizálva, de megyei muzeumul szolgál, melynek képtára az idős Cranachól, Claude Lorrainól, Ribeirától, az ifjabb Holbeintől tartalmaz egy-egy becses képet, ezeket Rabelais faragott karosszékeibe ülve bámulhatjuk; könyvtára több tizenharmadik és tizennegyedik századbeli kéziratból, egy 1450-ben készült «*Breviarum parisiense*»-vel, s Las Cases grófnak «*Az egyiptomi hadjárat*» című, I. Napoleon által sajátkezűleg kijavított művével dicsekszik. A vár egyik szobájában született 1773-ban Bertrand tábornok, ki Szent-Helena szigetén volt Napoleonnal, s kinek lalenfi kastélyában van az a kis vaság, melyben a nagy hadvezér meghalt (ebben halt meg Bertrand tábornok is). A hú foglyatárs emléket egy életnagyságú szép szobor hirdeti Chateauron egyik sétatánján.

A város lakosságát 19,000 lélekre tehetni. Legszébb középülete közé tartoznak: a Szent-András (két tornyos góthikus), a Boldog-Asszony, a Szent-Krisztof templomok, a chavagnei kápolna, a vármegye- és városzház, a törvényszéki palota, a színház. A városi könyvtárban van elhelyezve azon kard, melyet Napoleon az abukiri csatában viselt (színtén Bertrand tábornok hagyomány). Van kitűnő söröző- és dohány-gyára is, ámbar a megye sem komló, sem dohányt nem termeszt. Itt lakik a megye-főnök; itt van elhelyezve két katona-ezred, egy törvényszék, egy lyceum.

A város Páristól délnyugati irányban, 225 kilométernyire fekszik, az *Indre* folyó partján, mely

a megyének nevét adja, a mi a francia vármegyéknek gyakori esete. A folyó a megye határától nem messze keleten a *Cher*-megyében ered és 245 kilométer hosszú ágát befutva, a Loireba veti magát. Egyéb folyói a megyének: a *Creuse*, mely a hasonnevű megyéből délről törve elő, nyugati irányban metszi keresztül; a *Bouzanne*, mely a *Creuse*-be ömlik, mint az *Anglin*, az *Abloux*, míg a *Nahon* éjszakon hagyja el a megyét s csak azután egyesül a *Cher* folyóval.

A szó szoros értelmében vett hegvek az *Indre* megyében nincsenek. Az egész egy a tenger színe fölött 100—400 méter magasság között ingadozó fensík, melynek talaját mész-közepe s így nem nevezhetni nagyon termékenynek. A délről szomszéd *Creuse*-megyében a lakosság nagy része gesztenye-liszttel táplálkozik, s mint nálunk a felvidéki tótok, Párisba az építő munkások tömegét megy gyarapítani.

Geológiailag a megye érdekeseget nem mutathat fel, mert itt tengerfenék volt, minek bizonyítékát az úton-útfélen található ammonit-kagyló kővesült példányai szolgáltatják. Van azonban *St.-Hilaire*-ben egy cseppkő barlang is, s vannak a *Creuse* mentén a sziklákhoz képződött kisebb-nagyobb üregek.

E vidéknek sajátsága azon viszonylagos mélység, melyben az emlitett fensíkhöz képest folynak itt a vizek. Ezred évek alatt kiszélesedett hasadékok fenekén hőmpolyognek, úgy hogy létezésükről csak akkor vesz tudomást az utas, ha a meredek leszáll a fensíktől 50—100 méternyire, s utját a vizek ágya által elzárta találja. Mikor fentről tekint körül, a tulsó partot az innesséval összefüggésben levőnek lehet látni. Ily szempontból a *Creuse* a legjellegesebb, s nevét: a *vájó*, hihetőleg azon tulajdonságától nyerte, melylyel a sziklakat a maga kövültségére tette. Így azután a kivájt mártok, — a hasadékok oldalfalai, — lassanként elporladoztak, elég széles földszalagot nyujtván, dúis legelőkhöz és malmokhoz vezető utak számára, épen hagyván az erősebb anyagú sziklatömböket, melyek a kis folyó felé fantasztikus csoportokban fordulnak, vadregényes színezetet adva a sajátképen nyugodt, békés jellegű tájnak.

Regényességét ennek azonban még az a sok váromnis ad, melylyel az ember itlépten-nyomon találkozik. Tizenkét óráig elhagyott államban mereszt romlódozó tornyait az ég felé, valami száz pedig kastélyokká alakítva vagy részben még felhasználva tesz tanubizonyosságot a hűbér-világ itteni nagy fejlettségéről. A legjobb karban levők közül különös emlités érdemel *Chateauron*-nak, *Gargilasse*, *Romefort*, *Chabenet*. Az újabb eredetű kastélyok közt első helyre teendő a valencayai palota, melyet Talleyrand, a híres diplomata, Napoleon ösztökélésére igazán hercegi székhelyre varázolt. Ebben töltötte átélőzt fogását VII. Ferdinánd spanyol király 1808-tól 1814-ig, s ott oly jól találta magát, hogy országába visszatértekor így kiáltott fel: «*Adjá Istén, hogy soha se legyen okunk Valencayt sajnálni.*»

Kevésbé fényes, de híresebb a nohanti egyemeletes nyári lak, *Sand György* lakhelye, hol a nagy költő az év legnagyobb részét töltötte s legszébb regényeit írta, hova a negyvenes években elrándultak Chopin, Liszt s a francia irodalom jelességei. *Sand* asszonyt egyebiránt *Gargilasse* faluban is volt nyaralója, mely most a kirándulóknak nézve majdnem annyi vonzó erővel bír, mint a falu felé utazók várkastély a tizenharmadik századból származó bizantrizoromán stílusu templomával.

Itt megjegyezzük, hogy az *Indre*-megyei várak, kastélyok bőven alkalmazották a sarok — kőtoronyoknál fogva mindig magukon hordják a középkori építészeti jeleket (több még vízzel is körül van véve) s így a szemlélőnek kellemes változatosságot nyujtanak a párisi boulevardok egy kaptárára huzott bérházak színtében. Az éjszakai és nyugati Franciaországban annyira elterjedt «*galambházak*» — *colombiers* — azonban, minőket építeni csak a nemességnek volt kiváltsága, itt ritkán fordulnak elő.

A jelzett gargilassei templom kívül még ötven nagy idejű, és építészeti vagy arkheológiai szempontból érdekes templom-romot vagy még ma is fennálló templomot kellene leírunk. Ezek közül vagy tíz oly művészi becses bir, hogy a történelmi emlékek sorába vétetett föl s az állam által tartatik fenn. Legnevezetesebbek:

a *mezieres-en-brenne-i*, a *newy-i*, mely a jeruzsálemi szent-sír templomának utánzata, a *le-rouxi* s a *fontgombaud-i* klastrom temploma. Az utóbbi mellett láthatók az egykori, még fényesebbnek, nagyszerűbbnek romjai; ezt 1570-ben a hugenották pusztították el. *Fontgombaud* egyebiránt a *Creuse* partján rendkívül szép fekvésénél fogva mindig magához fogja csalni a turistákat, korunk e záradokait.

Indre-megye a rómaiak idejében a *territorium bituricense*-hez tartozott. A monarchia alatt a berryi kormányzóság alsóbb részét képezte (*Bas-Berry*). Ma négy járássá (arrondissement) van beosztva 245 községre, és 280,000-nyi lakossága van. Tekintélyesebb városai: *Issoudun*, *Le Blanc*, *La Châtre*. Kinézése nézve az *Indre-i* benszülöttek férfijaiban a tótok szikár, magas természet, asszonyaiban a magyar menyecske gömbölyű, nyájas arczat lehetne felfalálni. Mértéketlenek, dolgozók, de soraikból még eddig valami kimagasló tehetség nem igen vált. A nép nyelve francia, de tájszóktól és tájkieljtéstől annyira eltorzult, hogy mérgeteni nem-benszülöttek lehetetlen. Mondják, hogy kifejezéseiben megőrizte a latin nyelv sajátságait. Hangzatra nézve tán a japáni nyelvhöz lehetne hasonlítani, mert az *r* betű alig-alig roppan egyet a villámgyorsan pergő szó-áramlatban.

A megye kivétel nélkül római katolikus, és egyházilag a bourgeois püspökséghez tartozik. Vallásosságát a sok búcsús kápolna, az utak mellett felállított kereszték árulják el. A papok itt inkább is otthon érzik magukat, mint a szabadabb szellemű párisi vidéken; azért láthatni erre felé egy-egy vadászó plébános, holott az ilyenre Franciaország éjszakai részén újjal mutogatnának.

A talaj a megyében elég termékeny az éjszakai és nyugati oldalon; dél felé azonban — érezhetőleg emelkedvén — ridegebbé válik. Búzát, zabot, árpat bőven, rozost alig termelnek; kukoricát pedig csak takarmánynak. A *phylloxera* pusztításai előtt nagy gazdasági forrás volt it a bór, s mivel az amerikai vesztőkkel eszközölt újabb ültetések elég szerencsésen sikerültek, s ennél fogva néhány év múlva újra számolhatni a szőlő nedvből nyert jövedelmekre. Az *Indre* bővíkony, leginkább fehér s nem tartós; de *schiller*t is isznak, melynek neve, — elég furcsán — *vin gris*, szürke bor!

Az orléansi vasút keleti, Toulouseba menő ága a megyét éjszaktól délre hasítja ketté s nevezetesebb állomásai több helyi érdekű vasútnak válnak kiindulási pontjaivá. De kitűnőek a kocsutak is, melyeken sűrűn találkozhatsz a vidék kedvezett állatával: a számmal. Egyedül, vagy lóval és ökrrel befogva, megnyerve, hátan terhelve minden fordulónál előtűnik a jámbor állat körvonala, és gyors poroszálással, szokatlan erejénél fogva meglepi a szemlélőt. A lovak dunántúli lovainkhoz hasonlítanak s rendkívül kitartók. A tehének szőre halvány kávészínű; száruaik kurták, természetük közepmagasságú.

Politikai hitvallására nézve az *Indre* lakos csökönyösen reakcionárius, annak idejében *Boulanger* híve volt, s a mai köztársasági kormány szempontjából az ország egyik legrosszabb választója. (3 szenátor és 5 képviselőt küld a parlamentbe). De remélhető, hogy a minden községben felállított tágas, szelős népi iskolai épületek itt is meg fogják teremni hasznos gyümölcseiket, s hogy rövid időn a kies, barátságos vidékhez méltó hazaifas lakosság fog nevelkedni Franciaország ez ismeretlen, s tán épen ezért oly boldog megyéjében.

BERTHA SÁNDOR.

A PÁRISI TITKOS RENDŐRSÉG.

A párisi rendőrség «detektív» osztályát mai napig is, — nem épen helyesen, — *titkos* rendőrségnek nevezik, habár működése és berendezése nagyon is nyilvános. A párisi rendőrség feje tulajdonképen a belügyminiszter; ennek első hivatalnok a bizalmi embere a rendőrfőnök (Préfet de police), ki kabinet-változáskor szintén lemond. A főnök, legyen ez aztán jogász, hírlapíró vagy akármilyen más, mindig csak névleges főnök, mert a szolgálat vezetői a *közgazgatási* és a *közbiztonsági* rendőrség főnökei. Ezelőtt néhány évvel, a biztonsági szolgálat a közigaz-

gatási rendőrség alárendelt osztályát képezte egy főnök vezetése alatt, miből végtelen surlódások támadtak. Ugyanis a két osztály emberei egymást hivatalos eljárás alkalmával háborgattak, s nem egyszer történt, hogy a közigazgatási rendőrök a titkos rendőrség közegeit letartóztatták, ha ez utóbbiak véletlenül igazolványukat otthon felejtették, miből aztán csak a tolvajok s egyéb gonosztevők húztak hasznót.

A titkos rendőrség közegei polgári ruhában járnak, míg a rendőrök egyenruhát viselnek. De a két osztály között bizonyos versengés és féltékenység megvan most is, mivel bizalmas ügyekben némelykor a közigazgatási rendőrök alkalmazták, holott az hatáskörükbe nem tartozik. Így például midőn a titkos rendőrség főnöke *Padlewski* elfogatására valami *Gaillarde* nevű híres úgnökét Olaszországba küldte, a közigazgatási rendőrfőnök, — valószínűleg a miniszter parancsára, — két polgári rendőrt indított utána oly czéllal, hogy *Padlewski* elfogatását megghiúsítsák, mivel attól lehetett tartani, hogy a francia esküdtsek *Padlewskit* felmenti s ez által Oroszország lenne megsérve.

A párisi titkos rendőrség létszáma nem igen nagy, összesen egy főnökből, egy másodfőnökből, két titkárból, öt főfelügyelőből, tíz dandárnokból, húsz alandárnokból s kétszáz felügyelőből áll. A tényleges szolgálatot Párisban és Meudon, Sèvres, St.-Cloud és Enghien külvárosaival 180 egyén teljesíti, kik főfelügyelői osztályokba sorozva, háromféle szolgálatot teljesítenek. Az egyik osztály elfogatási parancsokat hajt végre, a második büntetést elkövetésével gyanúsított egyénekre ügyel, s erre vonatkozó terhelő adatokat gyűjt, a harmadik osztály pedig a tolvajokat, csalókat, s más gonosztevőket tartja szemmel. A főnök rendszeres évi fizetése 3840 forint, de mellékjövédelmével 7200 forintot rug. A főfelügyelők 1200 frtot, a dandárnokok 900—800 frtot, a felügyelők 750—700 frtot kapnak.

Ez a párisi árak mellett aránylag nagyon esékely fizetésnek mondható, de e mellett eme közegek az elért eredményhez képest esetről esetre bizonyos megállapított díjakat kapnak, melyek a rendes fizetéshez vetve nagyon tisztességes jövedelmet képeznek. Így például elfogatás sknál 5—30 frankig terjedő díjakat kapnak. Tettén ért érszakos lopásnál vagy pénzhamisításnál 20 frank; orgazdák, betörők kézrekerítése 15 frank, kisebb lopások 5—10 frank, stb. Elfogatási parancsok végrehajtása 5—30 frank, a bűnügy minőségére szerint. Ezen díjakat az illetők közt bizonyos kules szeren osztják fel. A fegyelem nagyon szigorú, különösen a közönséggel szemben, a mennyiben ajándékok elfogadása, túlkapások, durvaság nemcsak azonnali elbocsátást, hanem azonkívül még börtönbüntetést is vonnak maguk után.

A főnökség helyiségeiben berendezett hálóteremben éjjelként felváltva mindig bizonyos számú felügyelő tartózkodik, hogy szükség esete éjszakaiak idején is kéznél legyenek.

A biztonsági szolgálat működése, — tekintetbe véve a személyzet csekély létszámát, — rendkívül nehéz mondható. A mult 1891 ik évben Párisban 66,000 embert tartóztattak le. Ezek nagyobb részét a biztonsági szolgálat emberei kísérték be. Gyilkosok Párisban nagyon ritkán menekülnek meg, mert habár a város roppant kiterjedése minden egyes ház, szálloda vagy más lakhely szemmel tartással rendkívül megnehezíti, a szolgálat észlelrő berendezése és vezetése, a felügyelők működését bizonyos tekintetben nagyon megkönnyíti. Vannak ugyan a rendőrségnek még elég hiányai, de ezek nagyobb része politikai okokból keresendő. Míg a belügyminiszter első bizalmi embere, a párisi «*préfet de police*» főnökkel együtt bizonyos politikai pártok befolyása alatt áll, addig működése mindig ezen pártok jóakarattól fog függni. A párisi nép nem túri a «*sergent de ville*» (a hogy a párisi rendőrt nevezik), vagy a detektívek hadához tartozó emberek túlságos szigorát s minden alkalmat felhasznál, hogy a miniszterium népszerűségét rontsa. Az államügyész és a vizsgálóbíró megkereséseiket első sorban a rendőrség főnökéhez intézik, ki viszont ezeket a biztonsági szolgálat főnökének adja ki. E hosszadalmas eljárás idővel bizonyára meg fog szűnni, mostanában a roppant apparátus újszólván saját belátása szerint működik.

Lozé, a párisi rendőrfőnök és *Goron*, a de-

LOZÉ, PÁRISI RENDŐRFŐNÖK.

tektív rendőrség főnöke, mintegy ösztönserőleg igyekeznek elkerülni a politikai helyzet nehézségeit s a régi rendszer látszólagos fenntartása mellett támogatják egymást hatáskörükben. Mai napság a párisi detektív szolgálat működéséhez hasonló intézmény sehol sem létezik. *Lozé* és *Goron* urak szívesen fogadják el külföldi kollégáik tanácsát, de azért mindenben saját belátásuk szerint járnak el. A londoni rendőrség detektív-osztálya a párisihoz képest alig vehető számba s a Londonban vagy Anglia bármely városában elkövetett nagyobb büntény nyomait rendszeres Párisból jelezik Scotland-Yardba, a londoni rendőrség központi helyiségébe, mi egyszert onnan is magyarázható, hogy az angol tolvaj, betörő vagy sikkasztó első sorban Párisba szokott szökni, mivel az angol kikötőkben rögtön megcsipik. Az utolsó világiállítás alkalmával Párisban alig fordult elő nagyobb lopás vagy betörés, mivel *Goron* óvóintézkedése folytán idegen tolvajok nem igen jöhettek Párisba, a benszülötteket pedig az ottani rendőrség éjjel-nappal szemmel tartotta.

A párisi titkos rendőrség legkiválóbb emberei *Jaume* és *Rossignol* főfelügyelők, kik szakmájukban bárhol is mintaképül szolgálhatnak. *Jaume*, a párisi tolvajvilág rettegett alakja, többnyire a tulajdon ellen elkövetett kihágásoknál szerepel, s ritka eset fordul elő, hol a tettesek nem az ő révén kerülnek kézre. Többnyire áruházban jár az utcán, még pedig oly sikerült alakokban, hogy gyakran saját kártársai sem ismernek rá. Fegyvert soha sem szokott magával hordani, s szükség esetén az általa feltalált *Ligotte*-ot használja. Ez egyszerű készülék egy darab vékony hűrből áll, mely két fadarabba van szorítva, ezzel *Jaume* a vele szembe szálló tolvaj kezét áthurkolja s így annak további ellentállását lehetetlenné teszi.

Rossignol főfelügyelőről pedig azt mondják Párisban, hogy ha tiz *Rossignol* lenne, a törvényszék börtönébe áll férnének el a gonosztevők, de ha száz *Rossignol* működne, a börtönök rabok hiányában be kellene zární. *Rossignol* tulajdonképen katona volt, s mint zűg altiszt 1870-ben német hadifogságba jutván, onnan megszökött, még pedig oly mesterséges uton, hogy eltűnését sokáig nem vették észre.

1875-ben a «közbiztonságiszlógalat»-balépett, mely intézmény akkoriban a titkos rendőrséget képviselte. *Gilles* és *Abadie* gyilkosok ügyében, kik a gyanut sokáig elhárították magukról, *Rossignol* szerepelt legelőször, mint főtanu, a mennyiben a St.-Martin-csatornába dobott kést, buvár öltözéke segítségével, több órai keresés után a víz fenekéről felhozta. Miután a kés *Gilles* tulajdona volt, a gyilkosság elkövetése ez által reá bizonyult. *Rossignol* viselt dolgai egy vaszkos kötetet töltönek be. Testén nem kevesebb, mint 19 sebhely van, melyeket az általa elfogott gonosztevők ejtettek. Egy alkalom-

mal valami nagy ékszerlopásban *Rossignol* a tettest, kit *Didiernek* hívtak, hetekig nyomozta. Végre megtalálta, de a tolvaj hátszor mártotta kését *Rossignol* testébe, ki azonban fogaival *Didier* karjába harapott, ezt addig nem bocsjította el, míg segítség nem érkezett. *Rossignol* sokáig feküdt sebeiében. Szolgátainak elismerésül a köztársaság elnökétől arany érmet és 5000 frankot kapott. *Didier*, ki tulajdonképen a régen keresett anarkhista *Duval* volt, börtönből a következő levelet intézte a vizsgálóbíróhoz:

«*En a törvényt el nem ismerem, mert tapasztalásból tudom, hogy a törvény nem egyéb, mint egy olyan feleslett életű hölgy, melyet valamely osztály vagy egyén javára, vagy kárára férjhez adnak. Midőn én *Rossignol* dandárnokot megkéseltem, ezt azért tettem, mivel ő a törvény nevében rohant rám, én pedig a szabadság nevében ledöftem. Ebből látni méltóztatik, hogy elveim nagyon észszerűek. Ideje már, hogy az úgnökök szerepeiket megváltoztassák s a tolvajok helyett a meglóptottakat kísérjék be. Fogadjam uram forradalmi érzelmeim kifejezését.*»

A párisi rendőrség, nevezetesen pedig a detektív osztály létszámának elégtelensége leginkább az utóbbi anarkhista merényletek alkalmával tűnt ki, a midőn a rendőrség nem volt képes a dinamit-lopások elkövetőit ideje-korán kipuhatólni, s *Ravachol* a lopás után hetekig időzhetett Párisban, míg végre a *Véry-féle* éterem egyik pinczére fel nem ismerté. Igaz ugyan, hogy az anarkhista mozgalom intézői többnyire külföldről jöttek Párisba, de miután terveiket számtalan fenyegető levélben közölték, nem lett volna lehetetlen nyomukba jární.

Goron és *Lozé* urak, kikre e pillanatban a francia fővárosban naponta előforduló dinamit-merényletekért a felelősség egész terhe nehezedik, kijelentették, hogy első sorban a titkos rendőrség létszámának fölemelését kívánják, mivel e nélkül működésüket semmi szin alatt nem folytathatják. Vajjon hajlandó lesz-e ezen intézkedés keresztülvitelére a francia képviselőház, ez oly kérdés, mely *Constans* minisztersége óta még mindig függőben maradt.

EGYVELEG.

* A hallei városi fogház már rége óta igen szűk s ezért az igazgatóság nyomtatott igazolványokat ad az elítélteknek, hogy ott jelenléteket, de helyhiány miatt csak egy pár hét múlva fogadhatja be őket.

* Az élelmi szerek között legelhálásba a banán, mely 25-ször több tápláló anyagot ad ugyanazon területről, mint a búza s 75-ször többet, mint a burgonya.

* Maguktól meggyülő szivarok. Egy szentpétervári droguista oly szivarokat hozott forgalomba, melyek érdes oldalon dörzselés folytán maguktól meggyülnének. A gyiladást okozó anyag állítólag ártatlan és szagtalan.

* Illatozó keztük jönnek divatba Párisban. Ez az ostoba divat sem új különben, mert már *Medicis* Katalin illatozó bőrkéztübeberjette el csunya kezét.

* Az indiai kasztok választását még az iskola sem képes megszüntetni. Igen sok helyen az alsóbb kasztok gyermekeinek nem szabad egy padban ülni a többi gyermekekkel vagy a térképet megérinteni s maga a tanító is csak úgy báncik az ajtók s ablakok mellett összegyűsgorodó tanulókkal, mint a kutyalakkal.

* A jeruzsálemi vasút munkálatait az ési erős esőzések nagyon megrongálták, most azonban ismét erősen dolgoznak rajta, hogy mihamarább megnyithassák.

* Az ember testében 165 csont és 500 izom van. A felnőtt ember vére mintegy 30 font, azaz test-súlyának ötöd része. A szív 6 hüvelyk hosszú s négy hüvelyk átmérőjű, perzenként 70 dobanása van, óránként 4200, naponként 100,800, évenként 36,772,000. A 70 éves embernek szive már 2565 milliószor dobant meg. Egy órában átlag 1200-szor lélegzünk s ekkor 1000 gallon levegőt (egy gallon mintegy 225 köbhüvelyk) veszünk magunkba. A felnőtt ember átlag 2 font és 8 uncia, a nő valamivel kisebb. Az aggyval és a hágerincezel áll összeköttetésben minden ideg, melyek száma, ha elágazásait is külön vesszük, nagyobb mint bármely hadsereg katonáinak száma. Börtök minden négyzet hüvelykjén 3500 porus van, melyek egyesként 1/4 hüvelyk hosszú kis csatornák, úgy, hogy összesen húszerületük 201,166 lábnyira, azaz majdnem 40 mérföld hosszúságnyira tehetjük.

MINT CSAVARGÓ.

MINT KISKERESKEDŐ.

MINT KOCSIS.

JAUME ÁLRUHÁKBAN.

GORON, A PÁRISI TITKOS RENDŐRSÉG FŐNÖKE, HIVATALÁBAN.

KIHALLGATÁS JAUME, HIBES PÁRISI TITKOS RENDŐRNÉL.

MINT LAKATOS.

MINT GAVALLÉR.

MINT MÉSZÁROS.

ROSSIGNOL ÁLRUHÁKBAN.

A PÁRISI TITKOS RENDŐRSÉG.

SZÁRAZ LÁBBAL A DUNA FENÉKÉN.

— Látogatás a Vaskapunál. —

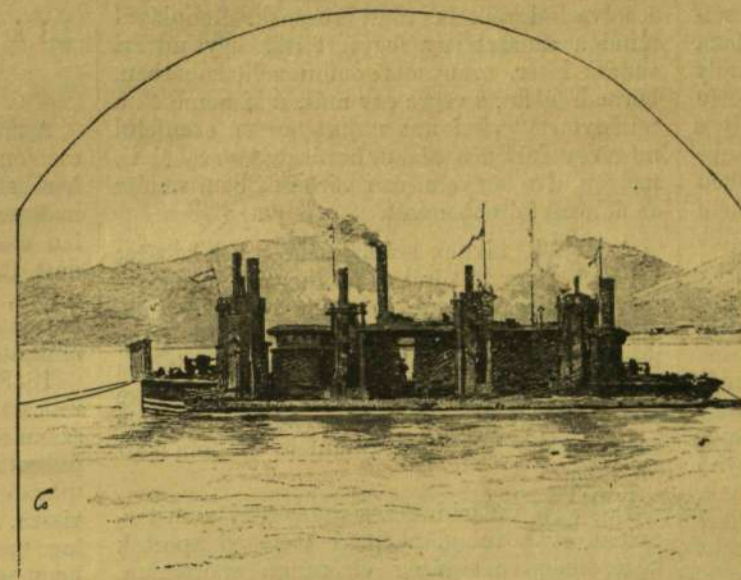
Az Al-Dunán a hajózás akadályainak eltávolítása, melyre Magyarország európai megbízás alapján vállalkozott, dacára a rendkívüli műszaki nehézségeknek, már szépen halad s emberi számítás szerint még a meghatározott időn belül, 1895 vége előtt, be lesz fejezhető. A magyar állam, mely ezt az egész Európa kereskedelmének érdekében álló nagy munkát elvállalta, s melyet a magyar kormány saját műszaki közegei által készítettett elő, s oly kitűnő képzettségű vállalkozók, mint Hajdu és Lutter közreműködésével teljesít, büszkén fog mutathatni az alkotására, mely életrevalóságának, haladási képességének első rangú tanuja lesz.

Baross Gábor kereskedelmi miniszter a munkálatok folyama alatt már ismételve felkereste az Al-Dunát, hogy a munkálatok előhaladásáról személyesen nyerjen tájékoztatást és egyes esetekben intézkedjek is. Ilyen kirándulást tett a kereskedelmi miniszter márczius 26-án, a midőn egy napon végig járta a Vaskaput, a juczí zuhatagot és a grebeni munkálatokat is megtekintette. A műszaki szakemberek kivétel nélkül azt hitték, hogy a Vaskapu maga fogja a legnagyobb nehézségeket támasztani, miután itt több mint két kilométer hosszú csatorna volt magában a mederben a víz alatt kirepesztendő. Munka közben azonban egy szerencsés ötlettel megtalálták azt a megoldást, hogy ezt a munkát most már teljesen száraz területen hajthatják végre, a mi e csatorna építését nemcsak könnyebbé, hanem pontosabbá is teszi. A Vaskapu szirtjein és zátonyain keresztül törendő 80 méter szélességű hajózási csatorna helye ugyanis két meredek, 9 méter magas gát közé fogatott, a víz róla erős gáttal elrekesztett s most teljesen ki van szárítva s a munka ilyen módon oly serényen folyhat, hogy a csatorna mentének egy harmada ki is van már emelve. A csatorna fenékén sántát az nap Baross kereskedelmi miniszter az öt kísérő társasággal és vétett fel a fénykép is, a melynek hű másolatát olvasóinknak ez alkalommal bemutatjuk.

A Vaskapu fenékén szárazon járhatni, ki hitte volna ezt valaha lehetőnek? A gát tetején látható az anyagszervonát a kis géppel. Annak háta mögött a Duna ragadó hullámai folynak, s ha azok beszakíthatnák a gátat, a csatornában dolgozó több mint 300 munkás menthetlenül el volna veszve. Ez az eshetőség azonban teljesen ki van zárva.

A Vaskapu csatornájából 226,948 köbméter közetet kell kiemelni, a töltésekbe pedig több mint 600,000 köbméter követ betölteni. Csak a kőburkolat maga, a melylyel a gátat a csapódó hullámok ellen védvék, 68,500 négyszög-méterre terjed.

A juczí zuhatagnál dolgozik a nagy amerikai fűrőgép, melynek képét itt láthatni, a mikor mind a négy fűrő munkában van. Mellette dolgoznak még angol sziklarepesztők és óriási kotrók; és tényleg ez tulajdonképpen a legkényesebb és legnagyobb műszaki erőfeszítést és leleményességet igénylő munka, miután itt, ragadó gyors vízben, 31,773 köbméter sziklát csakugyan a víz alatt kell kirepesztetni. Ez a munka azonban már nagyon előre haladott és valószínű, hogy 1—1 1/2 év alatt el is készül.

A JUCZI ZUHATAGNÁL DOLGOZÓ AMERIKAI NAGY FÜRŐ-GÉP.

BAROSS MINISZTER KISÉRÉTEVEL A VASKAPUNÁL. Fénykép Gyula pillanatnyi fényképe után.

- Baross Gábor miniszter
- Bucsa Gábor miniszter
- Csepp miniszter
- Waltmann osztrák miniszter
- Lutter vállalkozó
- Schlotterbeck osztrák miniszter
- Baross Gábor miniszter
- Csepp miniszter
- Waltmann osztrák miniszter
- Lutter vállalkozó
- Schlotterbeck osztrák miniszter

Még több, t. i. 46,736 köbméter közet távolítandó el feljebb, Greben és Izlas közt és itt végzendő egyszersmind a legnagyobb kőhányási és gátépítési munkát, a mennyiben a greben—milanovaci gátba, a mely szintén a Duna-meder közepébe építendő, a hol némely helyen 30—40 méternyi a mélység, több mint 500,000 köbméter kőanyag építendő be.

Egyidejűleg elrepszttetik a Dunát összerontó grebeni sziklafalnak egy nagy részét is. A legfelsőbb hajózási akadály a Kozla-Dojke, a hol 65,775 köbméter és Sztenka, a hol 7,408 köbméter közet távolítandó el s még csak ezennél fog a nagyobb mérvű repszttési munka foganatba vétetni.

A Vaskapun keresztül épülő csatornában a víznek két kilométer hosszában több mint 5 méternyi esése van, tehát magában a csatornában is valóságos vízesség lesz, a mit a nehéz hajók felfelé csak úgy fognak legyőzhetni, hogyha valami kötélre vagy lánczba kapaszkodhatnak. Viz azonban mindig elegendő lesz és legkisebb vízállás mellett sem lesz többé a Dunán akármily mély járatú hajónak sem akadály.

FEJEDELMI SPORTOK.

Európa összes uralkodói közt ma csak kettő van, a ki nem hódol Szent Hubertus örömeinek: a kis spanyol király, és a kis németalföldi ki-

rállyó. A többi született vadász, a ki árkon-bokron át úzi a vadat s legnagyobb büszkeségét helyezi abba, ha tropheumai egy-egy sikerült lövés által szaporodnak.

Szebb és nagyobb gyűjteménye a vadászdiadalok jelvényeiből alig van bárkinek is, mint királyunknak, sem nagyobb kitartással, nemesebb ambícióval nem úzi senki e férfias sportot. E tekintetben tán csak régi meghitt barátja, Albert szász király versenyezhet vele. Mindkettő a legveszélyesebb és legkockázatosabb vadász-sportnak, a zerge-vadászatnak ad előnyt, s a rendesen késő őszi kezdődő mürzstege vadászatokon, a stájer havasok közt mindkét fejedelmi Nimród összejön, többnyire Lipót bajor herceg, Ferdinánd főherceg, Koburg herceg s a fővadászmester, Abensberg-Traun gróf társaságában, mely utóbbi a leg-hatalmasabb urak egyike a monarchia másik felében, mert körülán vezére a korona-javak összes vadállományának, a vadászok, pezeérek és vadászfogatok ezernyi számának, melyek a Habsburg-ház címere alatt ékeskednek.

Mürzstegenben rendesen már hajnal előtt egy órával talpon van a két monarchia, hogy kezökben a hegymászó bottal, vállakon rövid pus-kával bekalandozzák a hegyeket, meredélyről meredélyre hágva, veszélyes szirtzakadásokon kapaszkodva, mely egy keeskebak lábának is alig nyujtana támpontot. Nem ritkán lepi meg hóvihar az uralkodókat a hegyek közt, a mikor aztán se előre, se hátra nincs út, órák hosszan át, vagy pedig földre fekvő kénytelenek megfogózni egy-egy kiálló szirtben, nehogy a hirtelen támadt forgószél leseperje őket a mély völgybe. E vadászatokon mindenki, a királytól az utolsó vadászig, stájer jelmezbe van öltözve, mely rövid szürke zubbonyból, zöld gallérral, faragatlan esontgombokkal, térdig erő nadrágból, térdén alól legyűrt gyapjú harisnyából, szeges cipőből és zergeszakállal diszitett tyroli kalapból áll. Míg a magyar és szász király zergékre vadász-

nak legszivesebben, addig a német császár legkedvencebb sportja a vadkan-vadászat, annyival is inkább, mert ép e vadban bővelkednek a wüsterhauseni, letzlingeni, goehrdei és springei erdősegek. A ki a német császár vadászatain részt akar venni, annak egész szertartásokon kell keresztülmennie. A vadászat megkezdése előtt való nap ugyanis a társaság összegyűl a vadászlak dohánzó- és kártyaszobáiban, hol Kotze fővadászmester, vagy Falkenstein gróf vezetése alatt körülülük a nagy tölgyfasztalt, mindegyik kezében egy fakanál. Egy adott jelle a fakanagy kürtjébe fúj, mire a fakanalak elkezdnek dolgozni az asztalon, olyanforma zajt csapva, mint a rohanó ebfalka robogása. Erre megragadják a felavatandót, bekötik szemét, s az asztalra teszik. A császár kirántja rövid vadászkését, különféle jeleket ír vele a levegőbe s lapjával végig vág a felavatandó testen. A német udvari vadászatokon viselni szokott öltözet nem igen dicseri az ifjú császár izlését, ki azt kötelezővé tette. Kettős elejtű szürke zubbonyból áll, füzöld hajtókával, mellé zöld csikós nadrág, magas csizma és zöld szalagos tyroli kalap. Különösen a császár sárga arcaszíne illik nagyon rosszul a vadászóöltöny élénk zöldjéhez.

Berlinben sokféle magyarázat és mende-monda tárgya az, hogy a császár öccse, Henrik herceg sohasem kíséri felséges bátyját a vad-

zstokra. Ennek oka az, hogy a herceg, ki a tengerész-élethez szokott, rendkívül szerencsétlen puskás; hiányzik hozzá a kellő gyakorlata. Nem egyszer volt e tulajdonsága miatt komoly baleset okozója. Például egy alkalommal Korfu szigetén véletlenül elesvén, puskája elsült s veszélyesen megsebesített egy kiséretében levő görög urat. Késsel azelőtt Baden-Badenben érte hasonló sors, hol nagybátyja, a badeni herceg egyik vadászát lölte meg, ki aztán több napig nyomta az ágyát, míg felgyógyult. De a további szolgálata képtelenné vált, s maig is csinos nyugdíjat húz a nagyherceg és Henrik herceg kasszájából.

Ily esetek különben nem ritkák a koronás vadászok közt. Csak pár hónapja annak is, hogy *Keresztély* schlezwig-holsteini herceg majd, hogy áldozatul nem esett sógora, az angol királynő harmadik fia, Connaught herceg puskájának. Együtt vadásztak Osborneban; a herceg kissé előre ment, de szerencsétlenségére Connaught herceg ép akkor emelte fegyverét egy fáczánra. A lövés eldőrdült, s Keresztély herceg három szemetét kapott arcába, ezek közül egy jobb szemét érte, melyet amputálni kellett.

Spala a minden oroszok csárjának vadászterülete, Dél-Lengyelországban. A komor császár valahányszor ide jár el pár hétre, egész kedélye megváltozik. Félre teszi a gondot, enyeg, vidám, s egész napokat tölt az özelektől, vadkanoktól, farkasoktól, medvéktől hemzsegő rengetegekben. A hajtóvadászaton a fésznek, ceremóniáknak semmi jele. *Sándor* császár és környezete elfoglalják helyeiket valamelyik tisztán s várják a hajtást. Legbizalmasabb emberei közé e vadászaton Wielopolszky lengyel gróf tartozik, a híres lengyel hazafi fia s a Habsburg-házzal morganatikus házasság útján rokon Montenuovo hercegnő férje, a kiről tudni kell, hogy Mária Lujza, I. Napoleon özvegye és a félszemű Neipperg gróf kamarás természetes fiának leánya. Wielopolszky annyira bírja a császár kezét, hogy az lengyelországi uradalmának kormányzásával is őt bízta meg.

Ránk nézve még érdekesebb az a viszony, mely a császárt *Zudmovszky* abbéhoz, egy volt magyar honvédhez, jelenleg a szomszéd Podborz falu római katolikus lelkészéhez fűzi. Fiatalabb éveiben az abbe Oroszország ellen harcolt, mert Pesten lakván a forradalom kitérősekor, Kossuth hívására honvédnek állt be, végig küzdötte a szabadságharcot s részt vett a Paskievics ellen vívott csatákban. Azután pappá lett Podborz községben s ott maradt mind maig, visszautasítva fényesebbnél fényesebb ajánlatokat.

Sándor császár 1872-ben ismerkedett meg vele, mikor Skiernievczéban az öreg Bariatinsky tábornagyot meglátogatta és különös, a mi legjobban vonzotta az érdemes lelkészhez, az annak független meggyőződése, kiváló értelmisége, s azonkívül természetesen ritka vadász-reputációja volt. Mert *Zudmovszky*, meg kell adni, az orosz birodalom legügyesebb lövéje.

Szegény ruthén szülőktől származva bár, *Zudmovszky* most, valahányszor a császár palatortán idős, elválhatlan a világ leghatalmasabb urától. Puskával kezeikben, órákig állnak a lesen, várva a hajtást, miközben a legfesztelebbül tréfálnak, társalognak, vitatkoznak, mintha semmi rangkülönbség nem volna a szerény pap s a rettegett kényúr között. A lelkész majdnem minden délután a császár asztalának vendége, s ilyenkor a császárné és a császár gyermekei is igen örülnek jelenlétének. Sőt Sándor császár akárhányszor az alázatos paplakban költi el egyszerű reggelijét vagy uszonnyáját.

Mikor a császárné is Spalába megy, leánya, Xenia és udvarhölgyei idejüket lawn-tennissel, vagy lovaglással töltik. Néha kikocsikáznak a vadászterületekre, melynek tagjaival együtt térnek aztán haza. Sándor császárnak legboldogabb napjai azok, melyeket itt tölt.

Igazi salon-vadász Európa fejedelmi alakjai közt a *walesi herceg*, ki sandringhami vadászatain mindent elkövet, hogy sport-kedvteléseit minél kevesebb fáradsalommal kösse össze. A herceg minden vadász-vendégét ellátja kényelmes vadász-ponnyval, sőt ha a vendég előbbkelő rangú, egész ponnyfogattal is, mely őket a találkozás helyére szállítja, onnan a vadászatra, s végre a vadász-reggelire, mely

utóbbin néha a walesi hercegnő, ennek leányai s udvarhölgyeik is részt vesznek. Azonkívül minden vadász egy fegyvertöltő, egy udvari vadász kíséri, aranyzott gombu zöld kabátban, bőrnadrágban, s végre egy más, a ki nemcsak a tölténytartót viszi ura után, hanem ezenfelül még egy különös alakú hordozható széket is, melyen ülve kényelmesen várhatja be a vadász az áldozat fölrebbesését.

A hajtók, kiknek száma csekély, két kabátot viselnek, hogy távolról is föl legyenek ismerhetők, a mire szükség is van, mivel egész idő alatt a fegyverek irányában állanak. Mihelyt a herceg gomblyukából csüggő kis ezüst sípjába fúj, megkezdik a hajtást. A vad legtöbbnyire fáczán, melyből óriási mennyiséget terítenek le s tömegesen küldik el különféle londoni kórházakba.

De bár a walesi herceg vadászatai nem tartoznak is a tulajdonképeni testedző sportok közé, maga a herceg elsőrangú sportsman. Kitérő lövő s már mindenféle nagy vadra vadászott, a zsiráftól a vizilóig és orrszarvúig. A skóciai szarvas-vadászatok pedig ma is nagy kitérőnek és erélynek adja jelét.

Vadászati kedvteléseinek egész elvonultan szokott áldozni *Umberto* olasz király, ki nem barátja a nagy és zajos vadászatoknak, s rendszeresen csak egyik-másik hadsegédével vonul el olykor, hogy évenként két-három hetet töltsön a savoyai havasok alig járható hegy-völgyeiben, reggeltől napestig élvezve a köszáli zergét, ezt a ritka európai vadat, melynek idestova nyoma sem lesz többé. Ilyenkor a király a legegyszerűbben él és semmi viszontagságtól sem retten vissza.

Oszkár svéd király kedvenc sportja a däm-vadász, melynek rendes ideje a szeptember és október hónap. Däm-vadász bővében vannak a jemtlandi havasok nagy erdőszégei. De medve is nagy számmal található még s *Oszkár* király ezekre is szeret vadászni. Az általa rendezett vadászaton nem egyszer vettek részt már francia és angol királyi hercegek, osztrák főhercegek, orosz nagyhercegek és német uralkodó fejedelmek.

Ez igazi fejedelmi vadászatoktól sajátosságosan különbözik azok a hivatalos vadászatok, melyeket évről-évre a francia köztársasági elnök szokott rendezni. Jóformán egész nyárspolgári mulatságok ezek, s mi sem emlékeztet bennök a második császárság fényes napjaira, mikor Napoleon és udvara pompás lovakon, arannyal hímzett vadászkatókból s fehér struccokkal háromszögletes kalapokban tűztek az özet és vadkant. Az elnök maga rossz lövő, s e tekintetben a vadászat nem épen veszélytelen, mert még élénk emlékezetben van az az epizód, mikor *Carnot* puskája mindkét csövénél töltését olyan végzetesen sújtotta Brugère tábornok, az elnök elysée-i háztartása főtisztje altestébe, hogy a tábornok heteken át élet s halál közt lebegett, egyik füterét sérvtén meg a lövés. Most már felgyógyult s tovább is teljesíti tisztét, mint az elnöki udvar fővadász-mestere, de többé aligha fordul háttal az elnöknek.

Legtöbbször a reboouilleti erdőben folytak az elnöki vadászatok, s a meghívottak száma soha sem több tizenkettőnél. Ennek oka, hogy az erdőn át csak tizenkét ösvény vezet, melyek párhuzamosan futnak egymással 2—200 lábnyira közökben. A középső ösvény az elnök számára van fontartva s ez kétszer oly széles, mint a többi, két oldalt pedig rangelség szerint a vendégek következnek. Ötven hajtó mintegy száz darab fáczánt hajt fel az erdőben s egy trombita-jelre úgy a hajtók, mint a vadászok megkezdik előnyomulásukat.

Egyik vadásznak sem szabad letérni a maga ösvényéről, sem pedig jobbra és balra lövöldözni. Így aztán baleset alig történhetik. Carnot kíséretében ilyenkor Brugère tábornok és Reopé, az állami erdők igazgatója s egy trombitás van, ki a jelt adja. Egy erdőőr az elnök puskáját tölti, Carnot azonban ritkán löv, mert azt állítja, hogy főfaját kap, ha kétszer-háromszor nál többször löv. Rendszeren a vadászatot nagy reggeli előzi meg az elnök erdei villájában, s bő ebéd fejezi be.

RADETZKY TÁBORNAGY ÉS A MAGYAR SOREZREDEK MILANÓBAN.

1848-iki történelmi emlék.

A márciusi napok komoly hangulata és fontos eseményei arra bírták a bécsi mérvadó katonai köröket, hogy az Olaszországban állomásozó magyar lovas- és gyalogezredekben az elégtelen elemeket eltávolítsák. Sokan ezen intézkedést Radetzky tábornagy befolyásának tulajdonítják, de azok után itélve, miket a helyszínen láttam és tapasztaltam, épen annak ellenkezőjét állíthatom.

1848 március 15-én bécsi állomáson parancsot kaptam, hogy az 5-ik cs. kir. huszárezred számára a még február közepé táján Milanóba indított 460 újoncot és szabadságot altisztet útközben utólrve, egylőre Gráczba kísérjem vissza. A szállítmány akkori szokás szerint gyalog menetelvén, majdnem biztosra vehettem, hogy azt valahol Triest körül fogom megtalálni. Triestben egy Bécsbe utazó tűzértisztől nagy ámulatomra azt hallottam, hogy a kérdéses szállítmány Milanóból érkezett parancs nyomán vasuton lőn továbbítva, s így mostanáig rendelkezése helyére el is érkeztet. Minthogy a vett parancsot szöszszert kellett teljesítenem, a legközelebbi hajóval Velenczébe, onnan pedig Milanóba siettem, hová március 17-én délután érkeztem.

A város egy nagy táborhoz hasonlított. A nagyobb tereken lovasság és tüzérség, a népesebb utcákban pedig vadászok és határőrvidéki gyalogság táborozott. Vendéglők és kávéházak kivételével minden egyéb üzlet zárva, sőt a házak ablakain még a függönyök is le voltak eresztve. Mindez parancs folytán történt, mivel, a mint a tiszték beszélték, a forradalom kitérőse minden pillanatban várható volt. Ez esetre Radetzky tábornag csakis a czitadella védelmére akart szorítkozni, honnan utóbb a lázongó várost féken tarthatná. A kérdéses szállítmányt szintén a czitadellában helyezték el, hol azt fel nem kereshettem, míg jelentésem megtétele után a főparancsnokság intézkedése kezembem nem jut. Az éjszaka felét az alkirályi palota előtt táborozó huszártisztekkel töltöttem, mivel nem tartottam czélszerűnek, hogy a bekövetkező zavar valamely távoleső fogadóban érjen. Éjfél után a czitadellából küldött parancs következtében a főhadiszálláson személyesen kellett megjelennem. A főhadiszálláson mindenki talpon volt. Az előtérben vezérkari, segéd- és parancsörtszteken kívül a városi podestát és a municzipium egy küldöttségét találtam, mely utóbbi ily szokatlan időben a tábornagnál kihallgatás végett jelentkezett. Miután egyenruhámról mindenki láthatta, hogy nem tartozom az olasz hadsereghez, sokan a bécsi események lefolyását tőlem akarták hallani. *Gróf Zichy Ferdinánd* tábornok, velencei parancsnok, különösen az iránt érdeklődött, hogyan viselte magát a bécsi helyőrség.

— Ha a katonaság a néppel kezd fraternizálni, — mondá Zichy, — akkor baj lesz, s minden engedmény dacára a forradalom Bécsben ki fog törni.

Hasonló értelemben nyilatkoztak mások is, köztük *Schlitter* főhadsegéd, ki engem Radetzkynek bejelentett.

— Ön a szardíniai huszár ezredbeli * újonczokért jött? Kérdé a tábornagy szűkös csendes modorában. — Nekem ezekre szükségem van, mert az ezred tartalékosai a nélkül sem fognak bevonulni. Nem tudom, ki üthette a bécsi urak fejébe, hogy a magyar legénység elégtelen és meg nem bízható. Ez mesebeszéd. Egy egyetlen embert sem nélkülözhetek, mert ki tudja, mire viradunk maholnap. Bár a bécsi két huszár-ezred is itt lenne! Eleget kértem, hogy azokat is ide küldjék; most már késő. Ön holnap visszamehet. A szállítmány itt marad. Néhány hivatalos levelet fog innen Bécsbe vinni; különben még találkozzunk!

E szavak után kihallgatásom véget érvin, ismét a városba mentem. Minő előzmények folytán szánhattak el magukat az olasz elégtelenek (malcontenti) arra, hogy a közel 20 ezer emberből álló helyőrséggel rosz kovás puszkával és bottörökkel harcba keveredjenek, az mai napig sincsen földelítve.

* Az 5-ik huszár-ezred a szard király nevét viselte.

Reggeli kilenc órákor egy legfeljebb husz emberből álló csoport megtámadta a főtéren álló magyar gránátos őrséget, és ezek közt hármát leszúrva, a mellékutcákban torlaszok építéséhez fogott. Az alkirályi palota előtt táborozó huszárság lóra kapván, a lázongó tömeget a templom-térre szorította, hol azt könnyű szerrel lefegyverezte. «Eva gli ungheresi!» hangzott fel minden oldalról. «Siamo fratelli!» (testvérek vagyunk), de a bizelgő felkiáltások dacára a huszárok az olaszoktól elszedték a fegyvereket s az embereket az erőd felé terelték. Ekkor az utcai harc már több helyen kitörvén, a horvát határőrök elzárták a czitadellába vezető utat. Két külvárosban nagyon is komoly összeütközések fordultak elő. A sorkatonaság nemcsak a tömegre, hanem a házak ablakaira is lövöldözvén, sok ártatlan embert talált.

Radetzky tábornagy egész kíséretével a San-Borromeo temploma előtt állapodott meg, honnan azt az utasítást adta, hogy a tüzérség mindaddig vak töltényeket használjon, míg a czitadellában állomásozó magyar gyalogság két zászlóalj a városba le nem jön, mi csak délfele történt meg. Ámde a nekidühöd horvát határőrök nem igen vették figyelembe az íment kapott parancsot, hanem eles töltények helyett szorongynyal támadták meg a népet, mely némely helyen az utcákban megszorulva, sem előre, sem hátra nem mehetett. A czitadellából kirendelt magyar gránátosok véletlenül oly helyen akadtak össze a felkelőkkel, hol egy órával előbb a gradiskai gránátosok (határőrök) iszonyú megszárlást vittek véghez többnyire védtelen embereken.

Radetzky kíséretével mindenütt megfordulván, tulajdon szemével győződött meg arról, hogy parancsát a magyar gránátosokon kívül senki sem teljesítette. Ujabbán meghagyta a huszárságot vezénylő törzisztitket, hogy embereit a védtelen tömegek ellen féken tartsa.

A tábornagy kíséretében lévő lovas szerezcsanak egyik altisztje egy huszárnál két meztelen kardot látott, melyeket ez valószínűleg a lázadoktól elszedve, nyeregkapájára akasztott, s azt akarta, hogy a huszár neki a kardot odaadja, mire azonban a huszár hajlandó nem volt. Az ebből keletkezett szóváltás közben a szerezcsán övéből hosszú handszárját kihuzva, a huszár felé vágott, ki azonban a vágást kardjával feltartva, egytallal oly hatalmas ütést mért a szerezcsán fejére, hogy ez lováról lehullott. Mindez a tábornagtól mintegy háromszáz lépésnyire néhány pillanat alatt történt. Midőn *Radetzky* ez esetről értesült, meghagyta, hogy a lefegyverzett huszárt ültessék ismét lóra, a szerezcsán altiszt pedig, ki minden ok nélkül fegyveres kézzel megtámadta a huszárt, annak módja szerint büntessék meg. «A huszárok nagyon durva tollvonásokkal irnak» (die Husaren schreiben eine sehr grobe Handschrift), — mondá *Radetzky* mosolyogva, — «jaj annak, a ki őket bántja!»

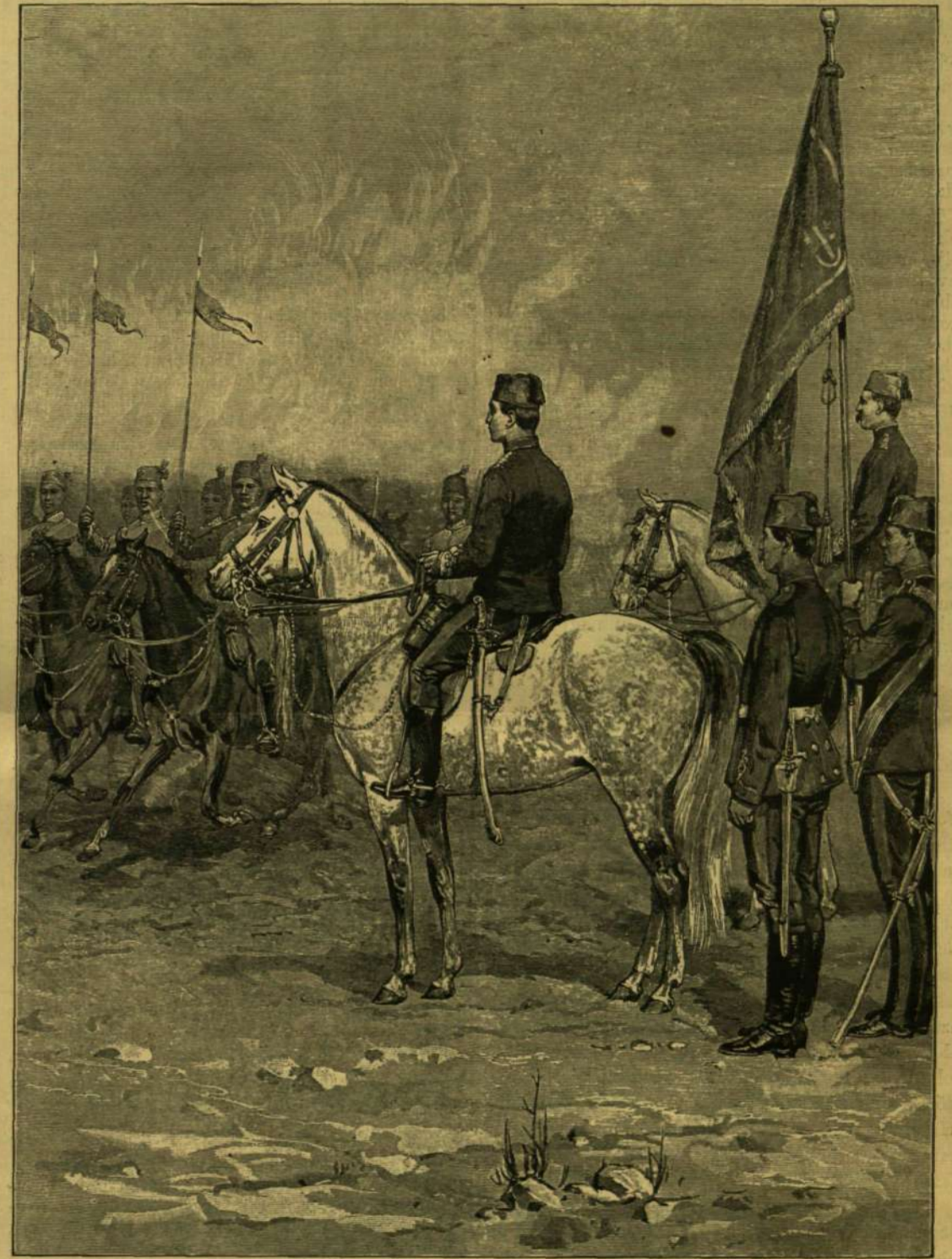
Az öt napig tartott utcai harcban, mely *Radetzky* visszavonulásával végződött, a magyar gránátosok és huszárok könnyű szerrel lehetnének volna az olaszokat, de *Radetzky* nem akarta, hogy a felbőszült katonaság a népet tönkre tegye Midőn *Radetzky* Haynau bresciai embertelen föllépéséről értesült, azt jelentette Bécsbe, hogy Haynau cselekedeteiért a felelősséget el nem vállalja.

Sokan *Radetzky* magyarellenes érzelmeit emlegetik; a kinek valamikor alkalma volt a tábornagy kíséretében időzhetni, az bizonyára arról győződhetett meg, hogy katonái közül legtöbbré a magyar ezredekett becsülte. A magyar szabadságharcról tett nyilatkozatait, mindenki ismeri. *Radetzky* soha sem állította kimondani, hogy az 1848/49-ki szomorú események kútforrását csakis azon körökben kell keresni, melyek az olasz tartományok elvesztését okozták.

Régi honvéd.

A KHEDEVE ÉS A SZULTÁN FERMANJA.

Ahmed Eyub pasa török tábornagy folyó évi ápril 4-én hajnalban Konstantinápolyból a régén várt kinevezési fermánal Alexandriába érkezett. A török kormány gőzösét, melyet a «Phaeton» angol hadi hajó kísért, az Alexandria alatt horgonyozó angol hajóhad a szultán követjét megillető díszlovókkal fogadta.

ABBAS PASA, AZ ÚJ KHEDEVE CSAPATSZEMLÉN.

győzött, sőt a kinevezési fermánba utólagosan még azon kitétel is belevetett, hogy a Szinaifélsziget ezentúl is az egyiptomi kormány hatósága alatt marad. Erre aztán *Eyub* pasa Kairóban csakugyan felolvasta a szultán fermánját, melynek értelmében a fiatal *Abbas* pasa Egyiptom örökös khedivéjévé felavattatik. Este az egész város fényesen ki volt világítva, másnap pedig a khedive *Eyub* pasa tábornagy tisztelére nagy katonai szemlét tartott.

Az angol tiszték által évek óta iskolázott egyiptomi csapatok katonaság tartása s czélszerű fölszerelése a jelenlét katonai megbízottakra a lehető legjobb benyomást tette. Az egyiptomi lovasság, — mely német mintára, kivétel nélkül dzsidakkal van ellátva, — gyönyörű telivér arabs paripáit az európai tiszték irig szemmel nézték, a fiatal uralkodó katonai tartása pedig,

ki az egész szemlét saját vezénylete alatt, vezéreként élén rendezte, általános feltűnést keltett. Kétséget nem szenved, hogy egy nagy európai háború esetére a khedive segédcsapatai a török hadsereg kiváló részét képezendik.

LONDONI DIVATLEVÉL.

London, ápril 23.

A divat úgy hozza magával, hogy hűsvétkor már rendben legyen a tavaszi évad legújabb eszélyei. A lóversenyek, virágkorzók s több efféle mulatságok az általános népvándorlásig, — mely az állandó jó idő beálltával szokott kezdődni — most

már megkezdődtek s így nem marad egyéb hátra, mint a budget megvitatása, melyet a szabóművészek s a divátársnő részére megszavaznak. Az idén alkalmasint úgy leszünk vele, mint a szövetség hatalmasságok hadi készületeikkel, melyek évről évre nagyobb áldozatokat vesznek igénybe.

Kezdjük például a kalapon. Virág, tollak, bársony, csipkék, szalagok a lehető legkisebb méretekkel, de mérő drága minőségűből. A csipke legyen valódi, nem imitált, egy centiméter ára 100 frank, valamely ausztráliai tündermadár tollai — az egész madár hossza három centiméter — néhány szál tolla 2—300 frank; így vagyunk a kalap többi alkotórészeivel s ha végre jól megérezzük, öt shillinget nem szivesen adna érte az ember. Most azonban minden egyes öltönyhöz külön kalap szükséges, nem mintha például valamely fekete alap ruhához hasonló színű kalap jól nem illene, de ez nem chic, a ki teszi, nem versenyez a divatvilág nagy versenypályáján.

kocsisorban a város határáig, Kismegyeryig kísérték, a hol Győrmege banderiuma várta. A közbeeső községek fel voltak lobjozva. Pannonthalmán nagy vendégsereg várakozott s itt Halibk Ciprián monostori perjel üdvözölte. Az erre következett lakomán folytatták tovább a köszöntéseket.

A rosznyói püspök aranyíméseje. Schopper György rosznyói püspök ápril 24-én, vasárnap reggel Budapesten, a belvárosi templomban tartotta meg aranyímését. Az agg főpap keült minden ünnepléstét, úgy, hogy a rokonain kívül alig tudták, Rosznyón vagy a fővárosban tartja-e meg az aranyímését. Ötven évvel ezelőtt, mint felszentelt pap ugyanebben a templomban mondotta primiciáját. Schopper püspök aranyíméseje alkalmából 22,500 frtot adott egyházmegyéje több iskolája, tanítók alapja és szegényebb sorsu papok segélyezésére.

Ybl szobra. Ybl Miklós szobára a mérnök- és építész-egylet eddig 10,000 frtnál többet gyűjtött. Mindössze 15,000 frt van már együtt.

A római magyar történelmi és művészeti intézet. Fraknói Vilmos püspök már elkészítette Rómában az általa alapított magyar történelmi és művészeti intézet palotájának terveit. Közélebb már hozzá is fognak építéshez, Fraknói Vilmos azonban gondolkodott, hogy addig is, míg az új épület elkészül, az intézet már a jövő őszzel életbe léphessen. E célra az építkezés közelében alkalmas házat bérelt ki, hol a kiküldöttek (tudósok és tanítványok, öten-hatan) megkezdhesék működésüket. A kiküldendő buvárok megállapításánál Fraknói Vilmos a tud. akadémián, nemzeti muzeumon, Szent-István-társulaton, az esztergomi érsekségen és nagyváradi püspökségen kívül befolyást enged a budapesti tud. egyetemnek is.

Egy belga művész kitüntetése. A műcsarnok kiállításán évek óta részt vesznek a legkivalóbb belga művészek, kik közül például Vestraete Teodor szembetinő hatással van fiatalabb tájképfestőinkre. Műveikből a nemzeti muzeum képtárának is többet megvásároltak, így Abry Leontól, ki egyik festményével a kornány arany érmét is elnyerte. Abry az, ki tizenegy év óta nemcsak legszebb alkotásait küldi el hozzánk, hanem nagy érdeme van benne, hogy a legelső belga művészek állandón megjelennek kiállításainkon. Ez érdeme elismerésül ő felsége Abry Leont a Ferencz József rend lovageresztjével tüntette ki.

Nagy színházi katasztrófáról érkezett hír Amerikából. A filadelfiai nagy színház ápril 27-ikén este kevéssel az előadás kezdete előtt kigyúlt. A közönség nagy része már összegyűlt, s a tűz kiterjedése rémülten igyekezett menekülni. Egy ember úgy tört utat magának, hogy zsebkésével leszúrta az előtte levőket. Hat színész oda vezetett, hetven néző megsebesült, közülök többen súlyosan. A szomszédságban levő «Filadelfia Times» helyiségei is leégtek. A kárt egy millió dollárra teszik.

Népmagyarosítások. A budapesti népmagyarosító egylet elnöke, Telkes Simon kimutatást tesz közzé a múlt évi népmagyarosításokról. Tavaly 722 folyamodás érkezett a belügyminiszterhez népmagyarosítás végett. A legtöbb népmagyarosítást Budapesten történt, de még külföldön élő honfitársak is igénybe vették a népmagyarosítást. Leginkább az intelligencia változtatja meg idegen hangzású nevét, a földműves osztály és nép közt az eszme nehezen hódit. A legbuzgóbban az izraeliták vesznek föl magyar nevet, így tavaly 430.

Mai számunkhoz mellékelve van a Koryntyczai Gyógyfürdő ismertetése.

HALÁLOZÁSOK.

CSEBNOVICZ PETER, az utolsó temesi gróf, ki a magyar közéletben és társadalomban is jelentékeny szerepet vitt egykor, meghalt Nagy-Becskereken, 76 éves korában. Dús vagyon maradt rá, s bőkezűen is ált, pártolva művészeket, írókat és kedvelvén a vidám, nagyurí életet. A negyvenes években egyszerre tartott házat Pesten, Aradon, Pozsonyban. Nagy utazásokat tett külföldön. A szabadságharc alatt a magyar kormány őt nevezte ki temesi gróffá, s a szerbek közé is elküldte már előbb királyi biztosnak. A szabadságharc végén sok bujdosót (ezek közt volt gr. Teleki Sándor is) segített menekülni. Maga azonban szintén fogságba került. Az aradi vértanúk közül Damjanich és Leiningen tábornokok holttestét ő vitette el titokban s mácsai parkjában temettette el. Az ötvenes években Budapesten tartott

uri házat s támogatója volt a nemzeti színháznak, a hazafias ügyeknek. A hatvanas években országgyűlési képviselő is volt, majd a szerb egyházi ügyekben kezdett részt venni. De a dúsgazdag ember vagyona egyre apadt, s Csernovics is elszakadt a nyilvános élettől. A karlovczi patriarkha dályai uradalmának igazgatója lett egy darabig; aztán egészen a magánéletbe vonult s több évig N.-Váradon lakott. Az utolsó időkbén már nem emlegették s csak most érkezett halálhíre eleven tíz évtől az egykori nábob, bőkezű gavaljár és derék magyar ember emlékeztetét.

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: Dr. SZABADOS JÓZSEF, pécskai plebános, czimzetes kanonok, életének 70-ik évében. A bölcsélet tanára volt a temesvári papnevelő-intézetben és mint honvéd végig harcolta a szabadságharcot. M. Pécskán szép templomot építtetett. — BÖSZÖRMÉNYI KÁROLY, a málczai ref. egyháznak harminczöt éven át lelkesze, 61-ik évében, jeles egyházi szónok volt, hosszu időn át egyházmegyei főjegyző, utóbb tanácsbíró és pénztárnok, s tagja a megye törvényhatósági bizottságának is. — PÁL MÓZES, unitárius lelkész, 72 éves, Vargyason. A megboldogult mint magyar honvéd-tüzér szolgálta végig az 1848-49-iki szabadságharcot. — ID. MESEVÁRY LÁSZLÓ, földbírtokos, 1848/49 évi honvéd százados a Nádor-buszárok, a bogárdi Mészöly család Nestora, Sár-Bogárdon, 72 éves korában. — MOSER SAMU, Zalavármegye alsó-levendvai járásának orvosa, meggyeszte becsült férfi, 73 éves, Budapesten. — DIETRICH IOHANN, ügyvéd, 60 éves korában, e napokban Pécsen. Egykor keresett ügyvéd s egy ízben országos képviselő is volt, s most a pécsi szegények házában fejezte be változatos életét. — MITTERDORFER HENRIK, budapesti építész mérnök és bírósági szakértő, Abbazsiában. — DR. MAGOSS KÁROLY, bánffy-hunyadi orvos és megyebizottsági tag, 63 éves. — BARÓ PRONAY ISTVÁN, Pécze- len. élete 75-dik évében. — HORVÁTH ISTVÁN, újmoldvai plebános, 30-dik évében. — FÜLÖP LAJOS, földbírtokos és 1848/9-iki honvédszázados, Budapesten, élete 78-ik évében. — KLEMM JUSZTIN, csendőrt százados, a legjobb csendőrtisztnek egyike, ki a Ráday-féle szegedi királyi biztosság idején is kiváló szolgálatokat tett, Zomborban. — BIDERMANN HERMAN, gráci egyetemi tanár, ki a Bach-korszakban a kassai és pozsonyi jogakadémiákon működött, s az osztrák öszbirodalom dícsőfőréte rőpíratot is írt. — PUSKÁS LAJOS, aradvárosi segédlevéltárnok.

BAROSS MECHTILDISZ, a magyar vörös kereszt-egyleti budai Erzsébet kórház apáczfőnöknője, a szent Vincze szerzet tagja, élete 43-ik évében, s nagy részvét közt temették el. — KÁLLAY VIKTÓRIA, Ká- lly Viktor és neje Patay Katalin 19 éves leánya, Budapesten. — MAJNER JÁNOSNÉ, szül. Hölöczky Ottília, kolozsvári nyug. egyetemi tanár neje, 59-dik évében. — TEBERÖK VILMA, k. a., a miskolci evang. nőegylet elnöke, 65 éves. — ÖZV. FRUSA MILUTINNÉ, szül. Rácz Zenóbia, Rácz Gerasim aradi egykori gör. keleti püspök leánya, 70 éves. — FÉNYES KÁROLYNÉ, szül. Gautner Alojzia, széles körben tisztelt nő, 62 éves, Aradon. — FÖGARASSY KÁROLYNÉ, szül. Almásy Lujza, 21 éves, Budapesten. — ENGLNÉ, Krausz Jozefa, Engel József pécsi nagykereskedő édesanyja, 75 éves, Pécsen. — TORDAI MÁRI, vidéki kedvelt színésznő, 26 éves, Szekesfehérváron. — ÖZV. NAGY JÓZSEFNÉ, szül. Vikus Leonóra, Nagy Imrénének, a nemzeti színház művésznének édes anyja, Budape- sten, élete 78-dik évében. — ÖZV. BAY FERENCZNÉ, szül. Ujvárossy Rozália, Nagy-Váradon, 73 éves; ugyanott CSAPDÁRY GIZELLA, Csapdary Sándor 24 éves leánya.

Szerkesztői mondanivalók.

Atyám sirjánál. Mindenkinek. Az elsőben van egy kis hangulat, a mennyi magából a tárgyól önként fakad. A szerző, saját lelkéből érzést, gondolatot nem igen tudott hoztatni, sőt a csendes, egyszerű hangot sem tudja mindvégig megtartani, vagy olyan affektált, modoros kifejezésekkel rontja meg, mint a második versszak két első sora, majd mint a negyedik versszak második sora, majd pedig oly prózával, mint az egész utolsó stófa. A Mindenkinek... kezdetű vers még kevésbé sikerült.

Kis csolnakom. Őszi kéklet. Szék kedvesem. Valamennyi elárulja az öntudatos író s az első, némi simítással (különösen a második stófa két első sora szorul javításra) közölhető is volna. A többi háromban sok a mesterkéltég, mi feltételes olvasásra, a csinos verselés mellett, talán föl nem tűnik, de a figyelmes olvasót hántja. Gondolat sem igen van bennük s annak hiányát s a sejtelmes hangulat sem pótolja, a mi annyira megvan a «Kis csolnakom» kezdetűben.

Báthory Boldizsárné. A szőkevény menyecske. Nem tudott életet, lelket önteni a történetbe. A száraz krónikás elbeszélés, minden alakítás nélkül, gyalg versekbe öltöztetve, nem költészet.

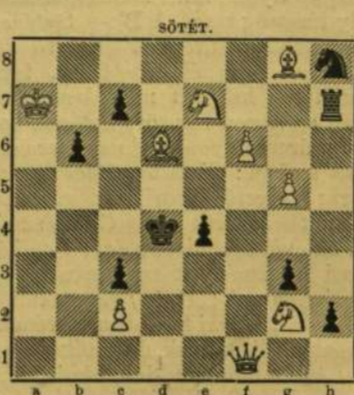
Szálló felhők. Nem épen rossz, de nem is jó; elcsépelt gondolat s a kidolgozás is sok kívánni valót hagy.

Kigyúlt már. Az én babám. Szőke leány. Bontogatója. A magyar rithmus élénk lükettése a dalokban figyelmet és elismerést érdemel, de a tartalom az el- koptyatott szerelmi líra lomtarából kárty.

Nyílt titok. Elég ügyesen van megírva, csak az a kár, hogy kissé tartalmatlan. Kis gyermek bölcsőjénél. Akkor és most. Megnyugvás. Van bennük némi formaérzék és egy kis lendületesség, de általában még nagyon szegények. A futár selyom. Maga a költemény, kivált magyar vonatkozásánál fogva, érdekes terméke a díszláv nép- költészetnek, a fordítás azonban nehézkés. Izák. Sz. B. Pontosan megkaptuk. Nekem nem volt. Még önképzőköri kísérletnek is gyenge.

SAKKJÁTEK.

1717. számú feladvány. Weinheimer R.-től.

Világos indúl s a negyedik lépésre matot mond.

Az 1711. számú feladvány megfejtése.

Arnell A.-tól. Magfejtés. Világos. Sötét. Világos. a. Sötét. 1. Fg3-e5 Kd3-d2: (a) 1. ... Fh6-d2: 2. Vh8-g8 t. sz. 2. Vh8-d8 Kd3-c4 3. Vg8-g1-a2 t. sz. 3. Vd8-d4 Kc4-b3 4. V-e2-d1-a6 mat 4. Vd4-a4 mat.

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Ung-Tarnócon: Németh Péter. — Kecskeméten: Balogh Dienes. — Nagyvárosban: Kovács L. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 16-ik számában közölt virág-rejtvény megfejtése: Faust — Tomba — Algir — Romeo — Orkan — Nöger — Rucza — Adolf.

Heti naptár, május hó.

Table with 4 columns: Nap, Katholikus és protestáns, Görög-Orosz, Izraelita. Rows show dates 1V to 7S with corresponding religious events.

Holdváltás. Első negyed 3-án 8 óra 28 pk. este. Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)

Selyem-grenadineket fekete és egyéb színekben méterenként 95 krtól 9 frt 25 krtól (18 különféle fajttal) szállít megrendelt egyes öltönyökre vagy egész végekenben is póstaber- és vámmentesen Henneberg G. (cs. kir. udv. szállító) selyemgyára Zürichben. Minták postafordulóval küldetnek. Svájcba czimzett levelekre 10 kros bélyeg ragasztandó.

Horgony-Pain-Expeller.

Ezen rég jónak bizonyult bedörzslést eszű, köszvény, tagszagatás stb. ellen legjobban ajánlhatjuk a t. cz. közönség figyelmébe. Egy üveg ára 40 és 70 kr. és a legtöbb gyógyszerháznál kapható. Csak horgonnyal valódi!

A balatonfüredi gyógyfürdő május 22-én nyitattik meg.

Balaton-Füred nyhe és egyenletes klímájánál és kitűnő juhsavó intéze- ténél fogva különösen ajánlható: idült légszűrt és tüdőbántalmaknál; égvényes sós, szénsavas vasasforrások, hideg és meleg szénasvas fürdői, gőz- fürdő s a női és férfi-uszodával ellátott balatonfüredi javulék: gyenge emésztés, idült gyomor-, bélhuzam-, vesemedence-, hólyaghurut-, hasipozsga, máj-, lép-, aranyér és női bántalmak ellen, továbbá vérszegénység, sápkór és görvélykórnál; általános gyengeség, gerinczagy- és idegbántalmaknál.

A rendszeres szőlő-kúra szeptember 1-én kezdődik.

Az egész fürdőintézet teljesen újja van szervezve, elegánsan és kényel- mesen berendezve. Van díszes gyógyterem, csinos étterem, terasse, kávé- csarnok, fűdött stáby, jó zenekar, színi előadások, vizisétákra kényelmes és biztos angol csónakok, vitorláshajók, bál, tombola, jó restauráció — Wild vezetése alatt — szép és kényelmesen burorított lakások; posta és távúradó hivatal, jól rendezett gyógyszerár. Balaton-Füredre vonatkozó ismertetések minden könyvkereskedésben és a fürdőben kaphatók. A fürdőintézet rövid ismertetése kívánatra ingyen küldetik meg.

KÖZLEKEDES: A «Baross» új gőzhajó, mely a Balatonon át egy óra alatt ér Siofokról Balatonfüredre és vissza, naponként 3-szor közlekedik és a dóbi vasút Budapesti, bécsi, triezsi minden vonatával Siofokon csatlakozik. A nyugati vasút vesprémi állomásától — hol kényelmes bérkocsik kellő számmal mindig kaphatók — másfél óra alatt jó és kellemes úton juthatni Balaton-Füredre. Vasúti sajonjegyek 33 2/3% kedvezményvel; Budapestről Balaton-Füredre és vissza 3 napra érvényes jegyek 431 áron kaphatók. Lakásmegrendelések, melyre mindig elég küldendő a Klótidé, Erzsébet-udvarokban és a Grand Hotelben, a fürdőintézet igazgatójához intézendők Balaton-Füredre. A lakások június 15-ig és auguszt. 20-tól 30% al olcsóbbak. A fürdő- intézet rendező-főnöve Dr. Huray István, urad. orvos: Dr. Gemál. — A Balaton- füredi ásványvíz forrásokra Budapesten Edelskuty L. m. kir. udv. és szerb kir. udv. ásványvízszállítónál; Szekesfehérvártól Birkmayer, Veszprémben pedig Müller fűszerkereskedésben is kapható. (Utányomat nem díjaztatik.) A fürdőigazgatóság.

2 angyal védjegy.

Redők ellen csálhatatlan, minden orvosi tekin- telytől ajánlott szer a Lissner-féle „Antiridin” egy szelencze 5 márká.

Hebra tanár után készítve. Szeplő ellen egyetlen elis- mert és ártalmatlan- nak biztosított szer a Lissner-féle „Alentilin” egy palácza 2 márká.

Diskrét bevallás és szállítás. Árjegyzék és prospectus ingyen és bérn. Egyetlen gyár ártalmatlannak biztosított arozpor és arczfesték készítésére. Cosmctisches Laboratorium Albert Lissner, Berlin SW., Friedrichstrasse 211.

2 angyal védjegy.

Az arcz szépségét legbiztosabban megszerzi és fentartja Leichner zsirpora Leichner hermelin-pora

E híres arczporok a legmagasabb női körökben s a legelső művésznők által előszeretettel alkalmaztatnak; a bőrt éles vagy poros levegő ellen megvédik, s fiatalos, viruló kinézetet adnak neki. Csak zárt szelenczékben a gyárban: Berlin, Schützenstrasse 31 és minden illatszere-kereskedésben.

Ovakodjunk az utánaotoktól. 4614 LEICHNER L., illatszere-gyész és a kir. (d. arci színházak szállítója.)

Szt.-Margitszigeti gyógyfürdőhely Budapest.

A szt.-Margitszigeti 43-° C. héviz kitűnő eredménnyel használtatott mint fürdő vagy belsőleg, mint gyógyítól és belsőlegre a következő kóralkok ellen: köszvény, csúsz, szábak, idült kitépek, külérfésék után fellé- pett izsadmányok, görvély és hajjakór, máj-, gyomor-, bélbántalmak, idült székeskő, hólyaghurut, női bántalmak, garat-, gége-, tüdő- hurut, bőrbetegségek, idegbántalmak. A gyógyimód hathatósabbá tetele czéjfé- lől meglepő sikerrel használtatott a masszázs és villamos fürdő. 135 hold sétákert, tiszta, pormentes levegő és 300 vendégszoba, társalgási és tekező- terem, posta, telefon, távúradó, gyógyszerár és élsimert jó konyha. — Rendelő- fürdőorvos: Dr. Bauer Antal főhercegi udv. orvos. — Naponta katonai és fürdőorvos: Dr. Bauer Antal főhercegi udv. orvos. — Menetértési jegy: hétköznap 20 kr., ezigányzene. — Hajóközlekedés félóránként. Menetértési jegy: hétköznap 20 kr., vasár- és ünnepnap 30 kr., gyógymegjegy 10 kr. Fürdő-idény tartama május 1-től szept. 30-ig. A szoba-áraknál május és szeptember hóban 30% engedmény. A héviz, mely az eddigi tapasztalatok szerint köszvény ellen oly hatásosnak bizonyult, hogy joggal köszvénygyógyimnek nevezhető, frissen töltve keszeleiben, forrártár Edelskuty L. udv. ásványvíz-szállítónál Budapesten. Árszámbát kívánatra bérmentve megküldetik. A szt.-Margitszigeti gyógyfürdő-felügyelőség Budapesten.

Advertisement for 'Részletfizetés' (Installment payment) for a book 'Női és férfi ruhákat' (Women's and men's clothes) by Sternberg Armin és Testvére. Price: 421. Publisher: Deutscher Sándor Király-utca 26. szám. Telefon 94.

Advertisement for 'HARKÁNYI GYÓGYFÜRDŐ' (Harkányi Health Resort) in Baranyamegyében. Dates: május 1-től szept. 30-ig.

Advertisement for 'WALLA JÓZSEF' (Wallá József) cement and building materials. Address: Budapest, VII. ker., Rottenbiller-utca 13. sz.

Advertisement for 'Ébresztő óra.' (Alarm clock) priced at 2 1/2 forint. Features: Határozott siker!! (Certain success!!), Elalvás ki van zárva! (Sleep is excluded!).

SVENT LÁSZLÓ

Utó-éad: szeptember hó 1-től október hó végéig 50 szalék... (Püspökfürdő.) Nagy-Várad mellett fél-óra vasuti állomás, távirda és pósta.

Ujjonnan firt ártáni kut, mely csak 36 méter mélységénél fogva valóban a természeti ritkaságok közé sorozható. A hámulatos kristálytiszta viznek hőfoka 33 1/2 Réaumur.

Kinek van szeplője?

vagy bármí folt, vagy pattanás az arczán? Az teljes biztossággal fordulhat annak eltüntetése végett a világhírű Sevaíl arczkenőcshöz,

Az összes nyeresemény a biztosítottakra esk vissza. Tisztán kölcsönösségen alapul. * Résztvevőiesi nincsenek. Biztosítéki alap 1891 január 1-én 367 3/4 millió forint.

The Mutual newyorki életbiztosító társaság

a világ legnagyobb pénzintézete és az életbiztosítás minden nemével foglalkozik. Díjtáblázatokkal és bővebb felvilágosításokkal készségesen szolgál a Vezér-igazgatóság

SCHLICK féle vasöntöde és gépgyár részv.-társ. BUDAPESTEN.

Gyár és irodák: VI. külső váczí-út. Városi iroda és raktár: Podmaniczky-utca 14. Fiók-raktár: Kerepesi-út 77. Gőz- és járgány-cséplőkészületek, számos első díjjal kitünt. Schlick-féle szab. 2 és 3 vasu ekék,

REGEDEI TISZTA ALKALIKUS SAVANYU-VIZ

legjobb asztali és üdítő ital kipróbált gyógyszer köhögés, torokbetegségek, gyomor- és hólyaghurtnál. Főraktár: Budapesten, Lipót-körút 21/a.

Kwizda-féle korneuburgi állat-táp-por

Közel 40 év óta legjobb eredménnyel a legtöbb állatban használatban, étvágyhiánynál, rossz emésztésnél, a tej javítására, s a tehének tejelődésének fokozására; lényegesen támogatja az állatok természetes ellenálló képességét járványos behatások ellen.

50 év óta sikerrel használtatik! Szeplőket és májfoltokat, valamint az összes bőrtisztálalanságokat eltávolít biztosan az Eszéki Spitzer Kenőcs és az eszéki Salvator szappan

DIENES J. C.-féle gyógyszerárban Eszéken, felsőváros.

Dr. Lengiel Fr.-féle nyirfabalzsam.

Dr. Lengiel orvosi BENZOE-SZAPPANA

legalkalmasabb bőrtisztító szappan, mely a bőrt gyengéddé s finommá teszi s hivatva van a nyirbalzsam hatását előmozdítani. Főraktár: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerár, Budapest, király-utca 12.

Legjobb és Leghíresebb Pipere Hólygpor La VELOUTINE

Különös figyelemre méltó! A hírneves Dr. FORTI-féle Sebtapasz, mely oszlato, érlelo s fájdalomt csillapító hatása által biztos és gyökéres gyógyulást eszközöl torokgyulladás, bőrkés barmtaság (Group Angina), különféle sérülések, harapás, szúrás, égés vagy forrás által támadt sebek, darázs- és méhcsúzás, bujasenyés és egyéb konok fekélyeknél, szűzidőskor meglepően gyors fájdalomcsillapítással.

ZALKA JÁNOS GYŐRI MEGYÉSI PÜSPÖK.

A KILENCZSÁZADOS győri egyházmegyének eddigi hatvanhat püspöke közül csak hétnek engedte meg a menyeyi gondviselés, hogy egy negyedszázadon át vagy még tovább kormányozhassa egyházmegyéjét. Ezek közül a 25-ik püspök: II. Miklós volt az első, kinek 25 éves kormányáról (1308—1336) emlékeznek meg a történelmi adatok; közvetlen utódja: Kálmán volt a második (1338—73).

Dr. Lengiel Fr.-féle nyirfabalzsam.

Már magában véve azon növényi nedv, amely a nyirfából kifolyik, ha annak törését megfúrjuk, embe emlékezett őla mint a legértelműbb szűzítő szer volt ismeretes, ha azonban ezen nedv a fel-találó utasítási szerint, balzsammá alakítottatik át, csak akkor nyer ugyannyival csodálatos hatást. Ha este megkenjük vele az arczot vagy más bőrrészeket, akkor másnap csaknem észrevehetetlen pikkelyek válnak le a bőrről, s amely szálal fehérré és gyöngéddé válik.

VÉGHLESI VEREKSZORRÁS

Hazánk legtisztább, legolcsóbb és legjobb szén-savú, égvényes savanyuvize. Véghles-Szalánán, Zólyomm, mindig fűsz-töltésben kapható a budapesti főraktárban: Erzsébet-körút 56. szám alatt, továbbá fűszerüzletekben és vendéglőkben! Telefon összeköttetés. Számos raktár a vidéken.

19. SZÁM. 1892. BUDAPEST, MÁJUS 8. XXXIX. ÉVFOLYAM.

Előfizetők feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG évi egész évre 12 frt... Politikai Ujdonságok együtt fél évre 6 +

ZALKA JÁNOS GYŐRI MEGYÉSI PÜSPÖK.

A KILENCZSÁZADOS győri egyházmegyének eddigi hatvanhat püspöke közül csak hétnek engedte meg a menyeyi gondviselés, hogy egy negyedszázadon át vagy még tovább kormányozhassa egyházmegyéjét.

sorsú iparos szülőktől. Atyja Zalka József szabó, anyja Pénez Rozália volt, kik szűk anyagi körülményeik mellett is meghozták az áldozatot, hogy a család két férfi-sarját tudományos pályára neveljék.

Zalka János Győri megyei püspök. Szerkesztette és összeállította Ruschek Antal győrszigei plébános. Nyomatott a Franklin-Társulatnál.

jezte be, hol kitűnő tanulásért társai közül kiválasztva, a teológiai tanfolyamra a bécsi Pazmaneumba küldetett. Itt kitűnően végzett tanulmányai után 1846 jan. 15-én pappá szenteltetvén, mint káplán Köhidgyarmatra, onnan Dorogra került.

A szabadságharc után Scitovszky hercegprímás az esztergomi szemináriumba rendelte, mint az intézet tanulmányi felügyelőjét s egyúttal rábízta az egyháztörténet és egyházjog tanítását. Majd a hittudományi kar meghívására 1853-ban a budapesti egyetemre neveztetett ki az egyháztörténet tanárává, mely állásban hét esztendő töltötte el az akkori zavaros napokat.